

Студентски

ОРГАН НА СРБИЈЕ НА БЕОГРАДСКОМ УНИВЕРЗИТЕТУ И ВЕЛИКИМ ШКОЛАМА

ГОДИНА XII БРОЈ 10

27 МАРТ 1950 ГОД.

ЦЕНА 3 ДИН.

ГЛАСАЛИ СМО ЗА СОЦИЈАЛИЗАМ

Недеља, рано јутро. Београђани су на путама, испунили су улице и формирали дуге редове пред својим биралиштима. Њихова песма, шаренило застави под којима су окупљени, транспаренти који говоре о великим радним победама — све се то слива у један израз воље и решености становника нашег главног града, да данас, као и остали грађани наше социјалистичке отаџбине, својом куглицом потврде своју припадност ствари социјализма и изгласају своје дубоко поверење у руководство које га је водило и води великим и све величанственијим победама. И док Радио Београд, већ у осам часова, извештава о многим нашим славним и радним местима чији су бирачи већ до тада гласали 100% — Београђани, млади и стари, такмиче се за што брже обављање гласања. А студенти међу њима, заједно са осталим омладином, у том предвуче. Тако су на засебним биралиштима у студентским домовима већ после сат-два постигнути високи резултати. До десет часова у студентском дому „Милован Ђилас“ гласало је 50% бирача, док је у дому „Иво-Лола Рибар“ од 928 бирача гласало преко 350. Тако је код „Вере Благојевић“ и „Гајрета“. Само техничке потешкоће их спречавају да сви скупа не гласају у тим, најранијим часовима.

Тако наши људи, наш радни народ и омладина, а међу њима и народни студенти, гласају за своју отаџбину, за социјализам, за Петогодишњи план, Нови Београд, Студентско насеље, тако они гласају за своју бољу и срећнију будућност.

У ДОМУ „Вера Благојевић“

Пред гласачким местом XII основне фронтонске организације Другог реона, кога смењује песму, Иницијатори тог весеља, су студенткиње дома „Вера Благојевић“, које излазећи на изборе изражавају своју љубав према Титу, певајући весело:

„Друже Тито, ми ти се кунемо На изборе сви да изађемо!“

Нарочито интересантан је студентски дом у првим часовима гласања Собе студенткиња прве и друге године су готово празне. Многе од њих данас први пут гласају. Није ни чудо да су се те младе гласачице јутрос тако брзо спремале, да су већ неколико дана пре избора контролисале своја места у списку гласача.

Неколико десетина другарица је давно пре почетка гласања заузело ред. Оне су желеле да гласају међу првима. Већ до 8 сати је гласало од 426 гласача-студенткиња дома „Вера Благојевић“ 180 другарица.

У ДОМУ „Иво-Лола Рибар“

до тринаест сати I гласачко место 90% II гласачко место 85%

„Ој, Партијо, ми смо твоји Док год живи од нас који“

Некадашњи избори не чини увек потешчају на трку коња. Докеји су претставници партија. Власници културно коње и плаћају доконе. Велики доу сачињава незаинтересована публика која најчешће пљешће победнику.

Остала је дубоко у сећању једна слика са предатних избора. На једном тргу при крају града могао се видети необичан призор. На ражљевима су се на ватри окретала три огромна вола. То је посланички кандидат владе или опозиционе (свеједно које) странке привлачио бираче. А многи од бирача су били на сам дан избора још увек неопредељени. За кога да гласају? После ће свеједно да риђу своју или туђу земљу и родиче бесправну децу као што су и сами били. бесправни. Ту неопредељеност проишчили кандидати је добро уочио, па их је упунивао својом неистинском паролом: Доћи, најди се и гласај за кандидата, који ти је спремно овако обилну закуску. Разни кортежи већ чекају по кафанама да уз ракију закључе пословни разговор. Уопште цео град је пун врвце, туче и пијаних псовки. Само се понеде могао чути револуционарни глас, ко-

Ји говори о слободи и борбеној будућности.

Двадесет шестог марта, ујутру, у Београду није било сличних призора. Није било непотребне ларме, пијаних гласова и туча непријатељски расположених бирача. Али скромни слични ток празничког дана, није се наглашава само у зградама декорисаним заставама и сликама државних руководиоца и првака социјалистичког рада — наших кандидата за народне посланике, него и у изразу сваког лица у коме се огледао значај овог момента када ће да се потврди напорна прошлост и отворе путеви ка светлој будућности. Нека дођу сви они који нам пребацију да се пред нашим трговинама образују велики редови грађана који чекају да купе намирнице, нека виде ове редове гласача који желе да што пре испуне обавезу према својој социјалистичкој домовини. Грађани су мирно прилазили својим бирачким местима, као на испуњење свога свакодневнег задатка. Тај радни задатак само потврђује оне напоре које су они последњих година извршили. Зато ту нема неопредељености.

„Још јуче, у многим собама студентског дома „Иво-Лола Рибар“ до касно у ноћ гореле су светилке. Прелиставане су стране механике, патологије или политичке економије. А јутрос, још пре пола седам, пред гласачким местима дома чекали су студенти да дају свој глас даљој изградњи социјализма.

Прошло је већ доста година од оног доба када су око овог дома, који је тада носио назив „Дом краља Александра“, обилазили као хијене краљеве жандарми, желећи да зграбе сваког ко се помоли на вратима. Студенти су демонстративно против диктаторских тежњи тадашњег председника краљевске владе генерала Петра Живковића, и забарикадирали се у дому. Но, ујутру је требало нешто појести. Дељивост је и овог пута помогла борбеним београдским омладинцима. Изишли су у ред, певајући државну химну. Жандарми су се укитили и салутирали, јер на оне који певају химну није се смело ударити. А омладинци су један по један улазили у пекару и куповали хлеб. Као што су и пошљи, враћали су се певајући химну, а када су затворили за собом домска врата, непоколебљиво су остали при својим захтевима.

Данас је тај исти дом, пред којим се толико пута обрачунавало са плаћеницима старог режима, гласачко место број 1 и 2 изборног срећи звучник пред домом.

Окупљени студенти очекују гласање као радну акцију, као омладинску свечаност.

„Ој, Партијо, ми смо твоји Док год живи од нас који...“

Надјачавала је њихова песма велики звучник пед домом.

— Рекао сам ти да ћу гласати пре тебе, чуо се један глас из првих редова.

— Ма, ја ћу некако околом...

— Нека неш, само знај да сам поранио пре тебе.

На оба гласачка места, у канцеларији управе дома и у „првом кутићу“ слика је подједнака. Мирно, без узбуђавања приступили су студенти гласачким кутијама. Само најмлађи били су видљиво узбуђени, јер први пут остварују до краја политичка права пунолетних грађана. Већ до десет сати гласало је 350 студената од 928.

После гласања повијало се живо коло пред зградом дома. Све то говори за кога се гласало, за кога су на крају само и могли да гласају народни студенти.

Некако и нехотице човек се сети речи француске књижевнице Агнес Имбер, објављених после посете наше земљи: „Ако у току година које је ми преостају да живим будем имала часова обесхрабренја, биће довољно да се сетим онога што сам видела и чула у Југославији, да би себи повратила веру у живот и људску судбину.“ Данас, да је у нашој земљи, она би то могла више него икад рајати да осети, јер данас наш народ поново манифестује веру у наше руководиоце, наше људе, у своје сопствене снаге, данас он потврђује напоре које већ више година улаже у изградњу своје сопствене судбине.

У ДОМУ „Милован Ђилас“

до десет сати гласало је 50%

У суботу 25 марта док се подлата спуштала ноћ посматрала смо контуре Новог Београда са наших прозора у дому „Милован Ђилас“.

Ћутало се... Владало је неко нарочито расположење, сећајући се децембра 1949 године, када су наше бригаде по великој хладноћи и снегу градиле студентске зграде. Тада нису постојале неиспуњене норме, није постојао нерешив задатак. Док је радио Москва хистерично објављивао да се омладина Југославије ше бригаде су постале по трећи пут ударне.

У недељу, рано ујутру, студенте је пробудила песма, радосно одјекујући београдским улицама. Купатила су била препуна студената који у журбаном умјивању и шаљивим досеткама нису ни осећали да је вода хладна. На брзину се обукло и сјурило пред студентски дом где је било X бирачко место. Иако је било још доста времена до почетка гласања, тешко је било бити први. Група студената и фронтвоца нагло се повећавала.

Мустафа Чакић, студент НДВШ гласало је међу првима. Први пут је гласао за Народну скупштину 1945 године; „Гласао сам за Партију и друга Тита, под чијим сам се руководством борно и под чијим руководством данас изграђујем своју земљу“. Седам, седамдесетогодишњи фронтвоца Арнерић Љубомир много је видео у свом животу, осетио

Дајући свој глас за кандидате Народног фронта гласали смо за социјалистичку отаџбину, за њен даљи напредак и процват.

канце буржуазије на својим леђима. Он данас даје свој глас за кандидате Народног фронта — за бољу будућност своје деце.

И тако један за другим пролазили су кроз биралишта студенти и чланови Народног фронта, различите генерације, одлучни и јединствени, дајући свој глас за херојску прошлост и лепшу будућност своје земље.

У ДОМУ „Гајрет“

... И студентски дом „Гајрет“ је рано оживео. Момент почетка гласања био је врло далеко а маса студената већ је журила ходницима и степеницама ка биралишту. Сваки је хтео да буде први. Врата биралишта била су за неколико минута закрчена. Сви су нестрпљиво чекали.

„Хајдемо напоље, тамо се може и коло одиграти, — предложи један од студената, а после неколико тренутака дигнуте главе био је на челу. Почео је своју омиљену песму;

„Што је више клевета и лажи Тито нам је милији и дражи...“

Људи, жене прилазили су веселим студентима. У домском биралишту не гласају само студенти. Ово је биралиште једног блока. Долазили су стари, жене са децом и сви су заједно певали једну исту песму, једном истом човеку, једном истом другу — свом Титу. Ето, баш овде, око дома „Гајрета“, у „Гајрету“ пред биралиштем, у колу које се протезало час у једној, час у другој улици, човек не би могао да разликује људе — ко је студент, а ко радник у фабрици. Сви су једно, сви једно мисле.

Један љубопитљив студент који треба после неколико тренутака први пут да гласа, упитао је свога колегу тихо: „Стварно, како се осећаш пре гласања. Вероватно чудно осећаше?“

Чудно? Ја сам већ одавно гласао за листу Народног фронта. Било је то на први Брчко-Бановићки. Примали су ме у СКОЈ — био је одговор.

Вероватно ће сви гласати за један сат.

„Па, гласали би сви ми и одједаред“ — каже један од студената. Сви би они заједно ставили своју руку у једну кутију као што заједно са осталим трудбеницима раде на испуњењу Плана, једни у фабрикама, а други на својим факултетима, у лабораторијама и научним групама Сви би они. Али, на овом месту има много бирача. Не могу се сви изрећати. Из великог реда оних који чекају, од 7 до 8 часова успело је да гласа њих 22%. Већина су били студенти.

Користите искуство

— Понавља 2.502, а губи право на даље школовање 432 студента — Лош квалитет знања и потцењивање страних језика — Проблеми ТВШ — Непосредни задаци.

Јануарско-фебруарски испити обилују проблемима, који по својој садржини нису сасвим нови, али су се појавили у тако оштрој форми, да је нужно на њих указати. У овом чланку издвојена су два-три, за нас у овом тренутку најважнија.

Пред јануарско-фебруарске испите било је 37.000 заосталих, а са редовних, на које се стицало право полагања, 53.777 испита. Од тога пријављено је само 38.989, а положено 23.236 испита. Број студената без заосталих испита повећао се од 4.423, колико их је било после септембра, на 6.819 студената. Квалитет испита, у односу на јануарске, а на неким факултетима и на јунске испите прошле године, јесте бољи. Тај релативни напредак је несумњиво резултат правилног рада партиске организације и организације Народне омладине на Универзитету, савесног и систематског рада већине студената и њиховог схватања тежбе које за оном поплаче заостали испити. Новонастала ситуација пружа могућности да се, у даљој борби за подизање квалитета студија, постигну озбиљни резултати.

Међутим, овај испитни рок има и своје слабости. Општрину му даје доследна примена Правилника о режиму студија: — понавља 2.502, а губи право на даље школовање 432 студента. Оваква примена Правилника неспорно доприноси сређивању наставе, има велики воспитни значај и обрачунава са свима оним студентима који још увек заступају „мишљење“ да Правилник има „рупа“ кроз које ће се они провући, јер његова доследна примена је, наводно, уперена против испуњења плана кадрова. Они нису схватили суштину ове административне мере школске управе и морали су да буду погођени санкцијама које она предвиђа. Покушај да се шпекулише свршио се на сопствену штету, а против интереса заједнице.

Знање које су студенти у овом испитном року показали, на неким факултетима, боље је него ранијих рокова, нарочито на старијим годинама (на пр. студенти V године ветерине положили су 88,2% пријављених испита са средњом оценом 8,1; апсолвенти медицине са средњом оценом 8,5; апсолвенти фармације са 8,1 итд.). Али, оно још увек није на потребној висини. И овај испитни рок је показао какве све последице могу да настану када се код студената укорењу у пракси схватање полагања испита у једном од испитних рокова, када постоји интерес за изучавање само најинималијег, строго програмом прописаног материјала, а сврха студирања је стицање дипломе. Разлози таквом прилажењу учењу треба тражити у старим, наслеђеним неправилним схватањима студирања и у слабостима које је наша организација показала у борби против искорењивања таквих схватања. Летимични резултати, узето само са неких факултета, убедљиво иду струју још појаку. Какав је, на пр., квалитет знања студената Филозофског факултета који је показао најбољи успех у јануарско-фебруару? 26% испита положено је са оценом 6. Предмети се класификују на „мање“ и „више“ важне, учи се и испит полаже углавном из скрипата и то, од стране студената који би се таквим начином учења најмање смели да служе (групе књижевности, историје, филозофије). По слабијим одговорима студената нарочито из књижевности и по ловим писменим задацима из нашег језика, очигледно је да студенти мало читају и изучавање једног предмета своде на припремање за испит.

Или, на пр., успех студената Економског и Правног факултета. Лош квалитет знања већине студената који су положили, већи је од неуспеха израженог у великом броју палих (22%) и одусталих (15,6%) на Економском и нешто мање палих (17,5%) и одусталих (13%) на Правном факултету. Нису били ретки случајеви непознавања основних појмова из појединих предмета и слабих одговора на општа питања. Било је студената који су обрачунајући се професору говорили: „Поштендо да кажем, спремао сам овај предмет (уставно право — пр. наша) 20 дана упоредо са још два предмета“. То је последња кампањског учења, учења у току самих испита. То је последња неправилног схватања студија од стране студената уопште, али је то и последица неправилног рада неких наставника било на предавањима, било на испитима. Ако наставник, на пр. на испиту економије ФНРЈ, постави три оваква питања: црна металургија у Петогодишњем плану, експлоататорска класа у старој Југославији и пасивни крајеви Југославије, па студент одговара свега пет минута, онда то претставља потцењивање овог иначе важног предмета и иде на руку оним студентима који имају лабав однос према стварном изучавању одговарајућих предмета.

Или, на пр., учење страних језика. Иако су они обавезни школски предмети, однос већине студената према учењу страних језика је недопустив. То је природно, јер већина студената због површиности у раду није осетила неопходности да познаје бар овај страни језик на коме би могли, читајући литературу, највише да употпуне знање из своје струке. Али, то природно мора да се мења, јер се ради о стварној вредности данашњег висококвалификованог стручњака, а он се без доброт познавања једног страног језика тешко може замислити.

Услед тога се са знањем страних језика, које су показали у овом испитном року, на пр. студенти Филозофског факултета, не може бити задовољан, јер се оно на овом факултету мора детаљно да изучава, а не само онолико колико је потребно да се њиме може солидно да служи један универзитетски образован човек. Зато и није довољно само „сложити се“ (при проради Резолуције III пленума ЦК КПЈ о школству од стране студената, нарочито са старијих година, могли су се чути многи добри предлози који говоре да они све више увиђају да се без знања бар једног од страних језика не може солидно припремити за испите из стручних предмета, на пр. на ТВШ и МВШ, а како ли пратити непрекидни развој науке у свету), — него и спровести у дело речи друга Виласа речене на III пленуму ЦК КПЈ: „Исто тако је потребно да студенти уче један од поменутих четири језика, тако да не би било универзитетски образованог човека који се не би добро служио једним светским језиком“.

Чињеница да је на Техничкој великој школи сваки пети студент понављао и да сада има свега 1.363 студента без заосталих испита, са ма по себи довољно јасно говори. Око 50% оних који понављају припада другој години. Узрок томе нису само тешкоће студија, како се то често жели да прикаже, него последица незалагања студената друге, и довели, треће године, потцењивање неких предмета; несистематско спремање математике I и II статике, динамике и физике; слаба помоћ од стране организације студената око спремања заосталих испита, итд. Не лепа карактеристика је многих студената млађих година и учење само за писмени или само за усмени испит, учење за одређеног наставника, или учење, на пр. „оптике“ (једна партија физике), јер је она сада „на реду“, пошто је већ три рока наставник није испитивао. Јасно да је оваква ситуација морала да настане, јер партиска и омладинска организација нису у довољној мери ускладиле свој рад у правцу побољшања учења и ликвидирању још увек великог броја заосталих испита.

Укупно бољи резултати овог испитног рока, у односу на прошло-годишњи јануарски, на неким факултетима ТВШ мора се приписати студентима старијих година који су и озбиљније, са више система и залагања, припремали се за испите. Искуство овог испитног рока показује да се партиске организације и организације Народне омладине на Универзитету налазе пред озбиљним задацима. Захтеве које поставља изградња пред висококвалификоване стручњаке у погледу њихове способности повећава се пропорционално са самом изградњом. Код нас су ти захтеви утолико већи што сопственим снагама, уз многобројне тешкоће, у једној оригиналној ситуацији преображавамо своју земљу у напредну социјалистичку. А наша социјалистичка пракса сваким даном поставља необично тешке и одговорне задатке пред висококвалификоване стручњаке који се не могу решавати на дохват, ако се у поседима диплома сумњаве вредности о стручним квалификацијама, — већ се ти задаци решавају стварним способностима које се морају испољити у раду.

И ту лежи тежиште рада организације — ставити у први план борбу за виши квалитет студија, упоредо се, и кроз то, борити против заостајања у испитима. Учење не може бити више „брит“ стручног руководиоца на факултету или години, него заједничка брига, основни задатак Комитета, стручних одељења и руководиоца година, који ће бити главни покретници различитих форми рада — коришћење метода самосталног рада над књигама, организација јавних дискусија, држање реферата по научним и другим питањима, правилно постављање рада у научним групама, издавање стручних часописа, итд. На тај начин постају још изразитији, политички фактор, организатори развијања научне радозналости код студената и мобилизу студенте на стварно изучавање, студирање материје предвиђене наставним програмом. Због тога су од значаја прве мере које су предузеле неке наше факултетске организације, на пр. НДВШ (стварање дебатног клуба, дискусија по неким поставкама у предавању једног професора) и Правни факултет (Јавна дискусија научне групе о књизи совјетског писца Денисова „Основи марксистичко-њенистичке теорије државе и права“). Оне су релефно показале да међу студентима постоји непосредни интерес баш за оваквим начином усвајања позитивних тековина науке и да су то, истовремено, форме које омогућавају успешну борбу против кампањског начина учења. Таквим радом доприноси се васпитавању: „У школама новог, слободног и одважног социјалистичког човека чија су схватања широка и разноврсна, коме су туђи бирократизам и укалупљеност мисли“ (Из Резолуције III пленума ЦК КПЈ) и остварају се могућности да наша наука добије нове младе научне кадрове, који ће је покретати даље. Таква рад претставља у исто време и допуњу оним мерама које преузима школска управа да би побољшала наставне планове и програме, створила још povoljnije услове за студирање.

Преко 19.000 студената ТРЕБА СПРЕМНО ДА ИЗАЂУ НА ИСПИТЕ

Курсеви идеолошко-политичке изградње претстављају код нас најмасовнију форму идеолошког рада партиске и оmlадинске организације. Анализа тог рада у току ове школске године дозвољава следеће закључке:

Захваљујући великом залагању читаве партиске организације, свих њених руководстава а исто тако и руководстава и организација Народне оmlадине, постигнути су озбиљни успеси у обухватању како чланова Партије и кандидата, тако и огромног дела чланова Народне оmlадине на појединим курсевима, а у првом реду, на курсу за проучавање историје наше Партије. Упоредно бројног стања наших партиских и оmlадинских организација са бројем студената који су обухваћени на курсевима, најбоље потврђује колико смо у томе имали успеха. Од 21 826 чланова Народне оmlадине на Универзитету и великим школама, на поједине курсеве идеолошко-политичке изградње уписано је 19.214 студената. Бројчани однос по појединим курсевима је следећи: на курсу историје КПЈ уписано је 14.466; на курсу политичке економије 913; на курсу дијалектичког материјализма 691; на курсу основних лењинизма 1.864 и на курсу партиске изградње 1.280.

Ако се изостави курс партиске изградње којим је обухваћен углавном руководиоци партиски актив, за остала четири предмета формирано је на нашим факултетима и школама укупно 362 курса. Од тога 274 курса историје КПЈ, 27 политичке економије, 12 дијалектичког материјализма и 49 основних лењинизма. Као што се из горњих података види, огромна већина слушалаца уписана је на курс историје КПЈ. Он обухвата 76,9% укупног броја свих курсева или 75,2% од укупног броја уписаних слушалаца на свим курсевима. Унутар појединих факултета и школа, овај однос је у суштини исти као и за читаву организацију у целини. Тако, на пример, на ТВШ од 129 укупно курсева историје КПЈ има 93; на МВП од 80 има их 49; на Пољопривредно-шумарском од 34 укупно — 29 су курсеве историје КПЈ.

Није, разуме се, био лак задатак, створити све потребне услове за нормалан рад оvolико броја курсева: обезбедити довољан број добрих предавача, обезбедити литературу, време и место за уредно одржавање предавања и консултација итд. Па ипак, резултати, које је постигла већина наших курсева у току првог семестра у погледу организације, посете предавања и консултација, нису мали.

За предавања на свим курсевима, пошто других могућности није било, оформљен је самостални актив предавача од којих 232 стална и 245 повремена, за које су бирани углавном партиски и оmlадински руководиоци. За одржавање угледних предавања добили смо помоћ од Градског комитета КПС, али треба рећи да та помоћ није коришћена у оној мери како је била предвиђена. За угледна предавања био

је додељен извесан број партиских и привредних руководиоца, који услед велике заузетости нису могли увек, или у неким случајевима уопште, држати ова угледна предавања. Због тога се више пута дешавало да се она по неколико пута закажују и отказују, или да се уопште не одрже, као што се десило за последња два предавања на курсу историје КПЈ.

Стална брига партиске и оmlадинске организације за развој предавача, у првом реду оних који редовно одржавају предавања, и побољшање квалитета њихових предавања, свакодневна помоћ која им се пружа у разним облицима, што је довело до озбиљног побољшања квалитета предавања — без сумње је исто тако крупан успех наших организација.

Посета предавања и консултација на појединим курсевима нарочито крајем семестра, била је доста добра. Тако на пример, курс историје Партије у децембру на већини факултета ТВШ посећивало је преко 80% и преко 90% од броја уписаних на курсу. У почетку је посећивање консултација било знатно слабије него предавања, али се то стање, нарочито крајем семестра, углавном поправило. Посете предавања и консултација на осталим курсевима биле су исто тако прилично добре као и на курсу историје КПЈ, а у неким случајевима још и боље.

Још већег значаја имају успеси постигнути у организацији курсева, односно проради материјала на њима. Служећи се искуством из прошле школске године, успело се да у начину прораде материјала ослободи многих слабости које су у првом реду долазиле до изражаја у механичком примењивању свакојаким прописима о начину те прораде, шаблонског придржавања застарелих програма или теза које су састављене за поједине теме итд. Таквих тенденција било је истина и у овој школској години и то нарочито код проучавања материјала на курсу основа лењинизма, али су оне у знатној мери сузбијене. У овој години приликом састављања теза за поједине теме на курсевима настојало се да проучавање материјала на сваком курсу, у највећој мери, буде оријентисано на повезивање са нашом стварношћу, са конкретном проблематиком и са искуственом борбом наше Партије за социјалистичку изградњу.

Све ово не значи, разуме се, да није било и да нема озбиљних слабости које су лоше до изражаја нарочито у току другог семестра. Било је, и још увек има курсева на којима је посета предавања и консултација врло слаба. Таквих курсева има скоро на сваком факултету и неким другим. Дешавало се да се предавање или консултација закаже, и то не једанпут, а да не дође ни половина слушалаца. Таквих случајева слабе дисциплине на курсевима било је и приликом одржавања колоквијума који су организовани на појединим факултетима у

току овог или прошлог месеца. Тако стање не може бити оправдано искључиво објективним потешкоћама, којих је свакако било доста, него и слабостима руководства појединих курсева па и дотичних организација као целине.

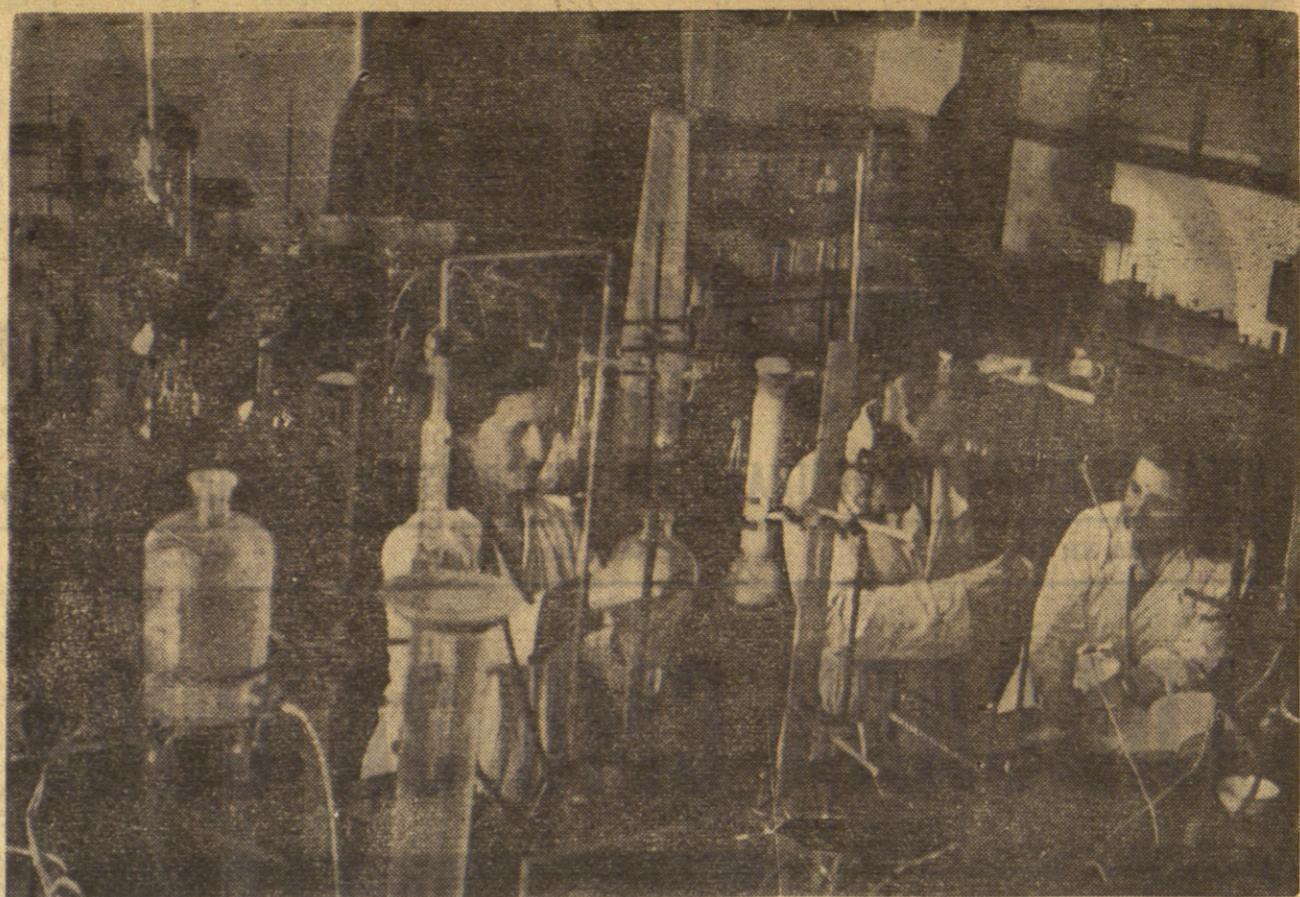
Обзиром да се налазимо пред завршетком курсева, а то значи пред чињеницом да сваки наш курсиста у догледном времену треба да изађе спреман на испите по материјалу за који се пријавио да га проучава — поменути слабости треба имати у виду па и припреми завршетка рада и обављања испита прићи најозбиљније. Зато је, нема сумње, потребно да се све наше организације и руководства у пуној мери ангажују и да решавању ових организационих проблема, у овом моменту, приђу конкретно: по сваком курсу, свакој години или организацији како би се сви курсеви, а то значи сваки слушаца курса, како ваља припремили за испите из својих предмета.

У припреми за испите, добра је иницијатива неких курсева и организација да се после завршених предавања одрже ванредне консултације на којима ће још једанпут бити продискутована наважњива питања или само она која нису могла бити добро обрађена. Таквим консултацијама може се постићи да се курсисти лакше снају у издвајању онога што је битно у појединим темама или предавањима па да на њега обрате главну пажњу, у припремама за испите.

Разуме се, при планирању завршетка рада појединих курсева треба имати у виду и бројно стање на њима, те према томе и веће задатке које ће бити потребно извршити око спровођења испита. Овде се мисли у првом реду на курс историје КПЈ, на коме је највећи број уписаних студената. Управо, услед тога на овом курсу, потребно је одмах извршити најозбиљније припреме за благовремено полагање испита. Према садашњем стању на већини курсева из овог предмета, могуће је да се испити заврше до 20. априла тако да време од 20. априла до 1. маја буде расположено за испите на остала три курса. Тим пре што прорада материјала из политичке економије, основа лењинизма и дијалектичког материјализма иде нешто спорije него што је то на курсу историје КПЈ.

Организационим припремама у вези са обављањем испита треба прићи одмах да би се благовремено могле отклонити евентуалне непредвиђене сметње до којих може доћи а које би могле спречити нормалан завршетак курсева. Избор чланова комисија, према сутестијама Универзитетског комитета, треба на време да буде завршен а слушаоци курса на одговарајући начин обавештени о томе. Исто тако треба по могућству предвидети време и место када ће се одржати испити и о томе упознати слушаоце.

А. Ненадовић

25 годишњица рада

ТЕХНОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Недавно се навршило 25 година постојања и рада Технолошког факултета у Београду. Од марта месеца 1925/26 школске године, када је из технолошке групе машинско-електро-техничког одељења Техничког факултета настао технолошки одсек, па до рата, развијао се овај одсек уз велике напоре. Радило се у скућеном простору и тако рећи без лабораторија. Технолошки одсек је отпочео свој живот у сутурену нове зграде Универзитета на Студентском тргу у просторијама од 350 кв. метара и са свега 56 радних места. 1930 године преселио се у нову зграду Техничког факултета, чије су просторије на другом спрату учињене доклекле употребљивим за лабораторије. Број радних места се повећао на 160. Али обећања нова зграда није добила. Само великим залагањем чланова овог факултета и захваљујући огромној материјалној помоћи школских власти просторије су, после рата, обновљене и проширене, инвентар попуњен, а библиотека се брзим корацима развила. Тако је, ипак, Факултет прорадио, ма да је то било мало вероватно, јер га је окупатор оцаљача, а бомбардовање оштетило. После ослобођења, сабрано давању прворазредне важности школству и одгајивању висококвалификованих стручњака, створени су, у границама данашњих могућности, бољи услови за рад факултета. Факултет се и данас налази једним делом у старим просторијама и располаже са 280 радних места и 2.100 кв. метара простора. Ускоро ће почети радови на изградњи нове посебне зграде Технолошког факул-

тета са 14.000 кв. метара простора и 700 радних места.

Почетком школске 1948/49 године тадашњи технолошки одсек је претворен у Технолошки факултет у оквиру Техничке велике школе, а почетком 1949 године је на Технолошком факултету већ основан металуршки одсек.

Број студената је од 460, колико их је било школске 1940/41 године, порастао на 850 у овој години. Досад је факултет дао 247 дипломираних инжењера. Од тога је после ослобођења дипломирало 50 студената. Карактеристично је да се после ослобођења број дипломираних студената из године у годину повећава. Док је 1946 године дипломирало свега шест студената, ове године се очекује да ће дипломирају 40 студената.

Студенти технологије су пре рата активно суделовали у борби студентске оmlадине против ненародних режима. Како на читавом Универзитету пре рата, тако и на тадашњем технолошком одељењу Техничког факултета Удружење студената технолога је било најмасовнија организација, преко које је Партија, спроводећи своју линију против реакционих режима.

У Ослободилачком рату многи студенти Технолошког факултета учествовали су у борби за ослобођење земље и увођење правилнијег друштвеног поретка. Дивизи су примери Слободана Принципа-Селје члана Главног штаба Народноослободилачке војске и Партизанског одреда Југославије за Босну и Хер-

цеговину, Олге Јовичић, комесара чете Прве пролетерске бригаде, Виде Станковић и многих других.

После ослобођења, када се нормална настава теško могла одвијати, студенти су, кроз своју партиску и оmlадинску организацију, уложили максимум воље и напора да потпомогну обнову Факултета. Упоредо с тим трудили су се да превазиђу предатни ниво у квалитету студија. Студенти Технолошког факултета учествовали су у многим радним акцијама на изградњи наше земље. 40 студената технологије радило је на изградњи пруге Брчко — Вановићи 1946 године и 8 их је похвалено; 140 студената суделовало је на изградњи пруге Шамац — Сарајево, одакле се бригада Технолошког факултета вратила као два пута ударна. 46 студената било је на изградњи Новог Београда: 9 их је добило звање ударника, а 26 похвалено. Укупан број радова које су извршили студенти овог Факултета износи у вредности 1.650.000 динара.

Оmlадинска организација активно помаже школску управу у напорима које она улаже за подизање наставе и виши квалитет студија. У томе циљу се формирају научне групе. На Факултету се поклања пуна пажња идеолошко-васпитном и културном уздицању студената и свестраном гађењу физкултуре. Воде се упорна борба против тежких неких студената за добијање прелиминарних оцена и настоји се да се сви студенти свесно прихвате одлуке ШП пленума ЦК КПЈ о задацима у школству.

КРАЈШНИЦИ уравнани

У ЗАВИЧАЈУ

ЛЕДОВИ су оставили на наслеђе очевима, оно што су и сами наследили: жыљуву борбу у кршу и примитиван живот. Очеви би оставили синовима то исто, па и мање, — јер се у кршевитој остротиња рађало мноштво деце, — да нису у рату и после рата наступили дани великих превраћања.

У грубо склепаним брвнарама, скривеним у камењару, таворио је своје дане крајишки селџак. Са својих узаних њива, утиснутих у крш, вековима је с пролећа сабирао камен — који однекуд увек искрива — и разризава дрвеном ралицом танки слој посне земље. Живео је без журбе, полако. А и зашто би се журио — коме за добро? Мало се тога у Босни променило. Истина, пању је заменила ћесарска управа, ћесара — краља. Помало се србавало, кошколо с муслиманима, али се живело по старом. Иза камењара су се Крајишници привијали њаволи, а понеки ће ти се заклет да је чак и њихов подругљиви смех чуо.

Множили су се камени међаци и међе све више изукрштале. Због њих би често и штаке прорадиле. Када по селима додрсте млађа генерација, кршка поља не би била у стању да је прехране. Сувишак момака је одлазио „у свет“. Очеви би их испратили с торбицом о ремени, а можда и са неком педесетницом са утиснутим речима на оквиру: „Вог чува Југославију“. Повећава се број беспоселних, фабрикант је радио примао ове горштак. Његова логика је проста: они ишту мало, а имају много снаге, и повећавају количину неупотребљене радне снаге на тржишту.

Када би неки повратник убеђивао селџака да се и у Босни може живети другачије и боље, само ако би власти биле праведније, старици би сумњичаво одмахивали главом: ништа се ту не може изменити.

Али борбене речи, на изглед заборављене, ускреле су у памћењу људи у свој својој оштрини и истинитости онда када су биле потребне народу као млеко одојчету.

Земљом су прохујале свирепе непријатељске офанзиве. Од села су остала згаришта. Испоставило се да Босна није ни тако трома, ни малодушна, као што се говорило, него пуна притајене снаге коју је било потребно пробудити. Кроз борбу и у борбу родио се многи Гаврило Принцип и Давид Штрбац.

ШУПЉАЈА ЈЕ ПОСТАЛА КРАЈИШНИК

МАЈКЕ су покупили своју децу и прње и опростили се од згаришта својих домова и камењара који су скривали синове — борце. Понеко је погнао преосталу мршаву краву или запрету живихних босанских коњића. То је била сва имовина коју су породице бораца из места у околини Дрвара могле да понесу са собом на нову земљу коју им је народна власт наименола.

Село Шупљаја — данашњи Крајишник — једанаест километара удаљено од Јаше Томића, на домаку румунске границе. Једно је од оних банатских села чији становници су били искључиво Немци. Проучило се по томе што је одгајило више ратних злочинаца, но и једно од суседних шпанских села. Надјачали су они којима се ролство намагало Есе-совици су побегли а старици и жене дочекали Крајишнике с ћутањем пуних мржње.

Узалуд је Крајишник тражио на видлику модре висове планина и прижељкивао шумове планинских брзак Свуда у недоглед простирала се равнина богата плодима — али туђа. Дочекала их је средина пуна ћуљиве мржње, која би, ако би јој се пружила могућност за акцију упуштила, у рату једва сачувану крајишку децу.

— Зар да гледамо Швабе? Више волимо наше брдине.

— Овде је све једнако нема шта да ти око напаја.

И преко стотину људи вратило се југозапалу своме завичају Нисом могли да поднесу губињу.

На пролеће се десило како да су они који су оtmали били припуњени да поновино моле.

Швабе су дуго метанисале пред кућама, клањале се на праговима окрећући се на све четири стране света. Било им је жао што морају да напусте родна села. Али о томе нису размишљали када су хиљаде из родних села истеривали. Било је то клањање приватној својини коју су плаћали, а хиљаде су без домаћих огњишта оставили.

ПРВИ КОРАЦИ

СТАРИ Румун Јон из оближњег села, чуо је за велику новост. Причали се да људи у Крајишнику заједнички обрађују земљу. Он живи већ седамдесет година и тако нешто још није чуо ни видео. Тобоже послон, устари намерно, прошао је колима преко крајишничких њива. Видео је људе како шепћу баријату око машина и раде насумице — без реда. Један вуче овамо, други онамо и нико никог не слуша, а свако би хтео да буде послушан. Јон је уставно кола, одбио два-три колуца из своје гломазне луле и мрмљајући нешто у браду окренуо шубару наопако.

— Шта то дешап из себе стари? — запиткивали су га задругари.

— Па, ето, видим све се окренуло наопако; к'о велам, да и ја себе дотерам у тај ред, те сам окренуо капу наопако.

— А што болан?

— Ето сте се упрегли к'о ждрепци који први пут вуку кола. Отишли људи писмени — дошли неписмени. Отишли људи који се разумјеју око машина — дошли несретљивокићни. Није то ваша дијалогна. Ова земља тражи много, многи! Нећете навићи...

— Поживи ти само стари. Молићеш још да те учланимо у задругу.

— Али је старац само са омаловажавањем отпљунуо и потерао коње.

Били су то први кораци задруге, пролећа 1946. тако слични првим корацима детета кога уче да прохода. Те прве окршаје сликовито описује Илија Јовић, задругар из првих дана.

„Од свих офанзива у Босни била ми је тежа четрест шеста. Радило се од јутра до сутра. Није каљу воде да најједиш. Шваба потрпо бунаре. А ти већ знаш како је то мука откопавати стари бунар, теже, брале, но нов избуштити.“

И још гора нужда притегла. Те ће задругна стока да презими, ће ли машине од невремена да се склоне. Мука права. Од како сам шупио на овај свијет — тако нијесам аргатовао.

Таман ми шупу под кров, када ти се сушти неки вијур и све покр'а. А целе зиме смо је градили. Људи се укромешали — доста нам је задруге.

— Зар целу зиму деремо дланове, крв нам под кожу подишла — а зашто?

— Да ми браћо радимо по староме — сваки себи. Па како сијеш — тако и жањеш.

— Овде смо грбачу пресавили. Па каква нам вајда?

А све ти то удешио онај имерман из Јаше Томића што га узео да нас помогне у изградњи Саботер. Но удешио и њега због саботаже. Само да ми је нешто пало у део да га ја пропустим кроз шакве због избуљених дана. Људи су гуњали и почели испнова удвострученом снагом. Када је наш чоек заменио мајстора и приватио се посла, све је испало како ваља. Али се ипак један део задругара одвоји.“

Све те тешкоће могао је да савлада само упоран борац који је из прошлости повео споменицу на грудима, а будућност је гледао у задругу. У поља је увнето више смишљености, искуство је расло. Бригадни систем је постао форма рада Бригадирни степи. Протекло је неколико бурних скупова.

У оваквим окршајима је било увек губитака. Још се понеки задругар оделио.

ЖИВИ СЕ ВЕСЕЛИЈЕ

ВРЕМЕ је вукло са собом дане пуње догађаја. У Крајишнику су се дешавале велике промене. Збили се некако људи и дошли снажни. Четири првобитне сеоске задруге спојили прво у две, а недавно се читаво село спојио у једну једину велику задругу. На то их је већ навело искуство. Сваки задругар ће то да објасни овом једноставном рачуницом: раније су четири задруге имале свака свог снабдевача. Данас имамо само једног. Шпараме у људима, јачи смо бројем, можемо правилије распоредити посао.

Ако би неупућеног посматрача провели данас задругари преко својих економија, морао би да се задиви: четири задругна дворишта, преплављена жетвених дана безбројним крстинама жита, кога одвозе и довозе кочијаша на двеста осамдесет запрега, штале за краве и посебно за јунице, телад и бикове од којих су неки добили награду на Пољопривредној изложби, торови пуни оваца и јагањана, велики бетонирани свињац, пчеларница... столарска и коларска радионица за оправку машина — то је данашњи изглед господарства селџачке радне задруге „Маршал Тито“, резултат упорног четворогодишњег рада. Но на томе се не остаје. С рашењем задруге расту и њене потребе. Господарство изискује подизање нових објеката капиталне изградње.

Још да имамо првог, ко би с нама, — вајкао се бивши председник „Првене заставе“ једне од првобитне четири задруге, сада изабран за потпредседника.

— Губимо 40% зараде на превоз — а да и не говоримо о изгубљеним трудоданима — док извеземо задругно жито, шећерну репу, рипикус и остале производе, а увеземо са станице грађу потребну за нашу изградњу. Ми би пругу сами изградили — рекао је убеђен у истинитост својих речи и учинио притом енергичан покрет према грудима које су носиле споменицу, као да је тим покретом хтео да до знања свакоме да ништа више снази задругара не може да се испречи на путу. — У нас је доста људи. Само да добијемо шине и шплинере...

Са порастом задруге доживљавају и задругари преображај. Стари задругари су поносни што су кроз све окршаје прошли без колебања, што у сваком успеху задруге има делића њихове снаге. Један број оних који су се у тешким данима отцепили, сачекивали су један по један погнуте главе пред зградом управе, дан кога ће да буду поново примљени. Други се још увек држе по страни, јер не могу да пређу преко тог моста посрамљености који их је одвојио од задруге.

Још увек се упорно држе на својим приватним поседима 38 домаћинстава. Задругари са њима живе у слози и поступају као са малолетном браћом коју треба извести на прави пут.

По околини се увекло причало о успесима задругара. Банатски „паори“ су све чешије бирали заобилазни пут за обављање својих послова, да би прешли преко задругних ораница и видели задругаре при раду. Застајали су, загледали и одлазили замишљени.

Стари Јон је наврћао најчешће. Једног дана су се задругари опет зачудили његовом необичном поступку. Важио је шубару посред пута у прашину. Окупили су се око њега и очекивали да нешто каже, јер су навикли да у његовим покретима виде неко значење.

— Овако би и ми могли, — огласи се Јон без заједљивости.

— А ти рече пошло наопако.

— Дошао час да се и ти упрегнеш... како оно рече, као ждрепца кога уче да вуче кола. Само си већ стар за то, — задиркивали су га задругари.

— А што баци болан шубару?

— Већ седамдесет година покривам главу и не да ми да као човек размислим. Ајдемо Зорка — потера свога коња — одосмо и ја и ти у задругу.

Долазили селџаци и видели, видели и промислили, промислили и убедили се. Задругни покрет је јачао у оближњим селима. Данас у срезу Јаша Томић има 82% домаћинстава учлањених у селџачке радне задруге.

Када сам увече видео председника селџачке радне задруге, на позорици велике сале новог задругног дома, како пресеца ваздух грудним покретом тешке у лакту савијене руке и тиме боље изражава ону снагу која почиња у њему него речима, учинило ми се да у сваком замаху овог човека видим чврстину карактера пионира социјалистичког преображаја.

— Дошли су нам студенти из Београда. Вечерас ћете их чути и видети. Држе нама задругарима приредбу. Ех, зар су нама селџачима раније долазили често студенти? И незадовољан сам својим речима, јер је осећао да му у грудима гори нешто што не може да изрази, замаха „тегнутом песницом деснице простором и повика: „То је факал! Ето, толико. Више ништа него нека живи наша социјалистичка изградња“.

Сима БЕГОВИЋ

Прва јавна научна дискусија студената Правног факултета

Научна група за теорију државе и права, на Правном факултету, организовала је 25. о. м. јавну дискусију по књизи А. М. Денисова: „Основи марксистичко-лењинистичке државе и права“, која служи као уџбеник за изучавање овог предмета на Правном факултету. Дискусија по књизи је нарочито важна, прво због тога што је то прва дискусија такве врсте на Правном факултету и друго, што је од нарочите користи за правилно марксистичко изучавање државе и права студената Правног факултета. Она има и велики практични значај, јер је у познала студенте са низом грешака које постоје у књизи Денисова, а и извесним неправилним схватањима совјетских државно-правних теоретичара. Самим тим, што се ова књига сматра као последња реч совјетске науке на овом пољу, види се колико је велики задатак поставила себи ова научна група, када је узела да организује јавну дискусију и критику ове књиге. Неоспорно да је то велики успех, правилног схватања и постављања научног рада међу студентима, развијања код њих интереса за науку, — за спровођење одлука III Пленума ЦК КПЈ, руководства Народне оmlадине факултета, Факултета и научне групе.

Осврт на књигу дао је члан научне групе, студент III године права Стеван Врачар. У самом почетку он је нагласио да овом дискусијом научна група не жели дати испрпну анализу научних квалитета ове књиге, већ „у најкраћим појмовима само неке ствари обзиром на првенствено педагошку вредност рада као приручника за оне који су упућени на изучавање широке научне области теорије државе и права, наравно, не избегавајући, у колико је то могуће, ни оне што се тичу оштеће научне вредности решених проблема и дискусија прилично успели.

Несумњиво је да карактер саме научне дисциплине којом се бави књига захтева претходно упознавање са методом и предметом теорије државе и права. То је већ устаљена и неопходна пракса не само у марксистичкој већ и у буржоаској науци. Међутим, писац је дао само делимичне и уз то врло сумњиве одговоре на ова питања. Шта више, он је одустао од тога да одреди предмет научне дисциплине теорије државе и права, говорећи да се појам о томе добија тек после целокупног излагања. Разуме се да такво софистичко резоновање никако не може да задовољи и да служи као оправдање у избегавању дефиниције теорије државе и права... Искуство је показало да студенти особито слабо разумеју у чему се одликује метод материјалистичке дијалектике према познатим буржоаским методама у изучавању права, да не схватају могућност, неопходност и неизбежност овог једино научног метода, а још мање, специфичности истог у примени на право. Потребно објашњење не може се наћи у овом уџбенику. Питању о пореклу и суштини државе Денисов је пришао прилично обилно, изумишљајући то да му је фактички материјал врло несређен, а поједине фазе у развоју државе (као на пр. настанак феудалне државе) уопште нису обрађене.

„Параграф 8 „суштина државе“ требало је да предочи научну дефиницију државе. При томе аутор избегава дефиницију коју су дали Лењин и Стаљин у циљу да не би упао у коло оних који су ту дефиницију скоро вулгаризирали интерпретирали. То следи из простог факта да он лењинску дефиницију помиче тек у примедби (стр. 60) додајући да „ова дефиниција полази од тога да је држава карактеристична само за класно друштво, да је она организација владајуће класе“ (?).

„Треба само да додамо нешто у вези ауторове концепције о држави у „уџеку“ и „ширем“ смислу. Доследно се, на стр. 31, каже: „Држава која је заштитник интереса експлоататорских класа назива се државом у уџеку смислу. Она има следеће црте. Њу карактеристичне при-

ватна својина на оруђима и средствима за производњу и она одговара релативно ниском ступњу развоја производних снага...“ Пре свега, „уџе“ државе поред приватне својине још и низак ниво развоја производних снага изишло би да је, на пр., империјалистичка држава САД мање држава у уџеку смислу, него на пр. нова, народно-демократска Кина. Такав критериј је апсурдан... Изгледа да је ствар у томе што је писац рогобатно искористио мисао Лењина: „Држава у сопственом смислу је командовање над масама од стране одреда наоружаних људи одвојених од народа“ (соч. т. 24, стр. 63, IV издање). Лењин је, као што се види, сасвим јасно одредио шта је држава у уџеку смислу.

„Истичући (глава III) специфичности државних функција експлоататорске и совјетске државе указује се на начелну разлику која између њих постоји. Али, ако се полази од појма функције по Денисову, тј. да је то „таква права државне делатности у коме се непосредно одражава њена природа и који карактерише целокупни рад државних органа и њиховог облика се он изражавао, — законодавном, извршном, судском, војном и слично“ (стр. 138) добија се само једна небулзна слика о њој, пошто није ништа речено ни ту, а ни касније о тим облицима вршења државних функција. Аутор је на истој страници поменуо и услове под којима се мењају функције совјетске државе. Само у пракси се показује колика је њихова неспособност да су, примера ради, такве изузетне репресивне мере државног апарата, као што је смртна казна, „ипак“ добро дошла и совјетској држави после краћег периода за које време је била акулирана. Срећом, аутор није, пишући књигу, давао хвалоспеве укидању смртне казне, он није ни поменуо то, тако да је избегао непријатност да буде ускоро демантован стварношћу. Да и не говоримо о изопачавању спољне функције совјетске државе у данашњим условима контрареволуционарне хајке против наше земље.“

Поред ових ствари, друг Врачар у својој реферату осврнуо се и на неке друге слабости у књизи Денисова. Међу овима најкрутније су следеће: прво, писац је изоставио и проблематику о суверенитету, иако је она актуелна данас, особито на међународно политичком плану, а такође и у самој совјетској држави. Не схватљиво је како је писац могао да поред обичне дискрипције ранијих теорија о суверенитету набаци само фразе на свега једној страници као критику савремених уништаваоца суверенитета и у теорији и у политичкој пракси, а да уједно не развије марксистичко учење о суверенитету. Но, изгледа да је и Денисов имао више храбрости да прећути и изостави све ово него ли што је имао храбрости да загрize ову киселу јабуку за совјетске теоретичаре. Довољно је потсети само на случај професора Лемина који је више од свих других совјетских писаца обрађивао проблем суверенитета и доживео сурову критику и оптуживања за космополитизам и друге грехове који су у моди сада у СССР-у.

Друго, није такорећи ништа речено о фазама у развоју буржоаске државе (стр. 82—85). Ту није показано како буржоаска држава прогресивног капитализма еволуира од релативно демократског стадијума (мако формално — демократског) до стадијума у епоси империјализма када се буржоаска држава отворено насиљу, гушењу основних демократских права широким маса. Одатле и чиница да није ништа речено о фашистичкој држави, да није ништа речено о особито приметном срастању државног апарата и монополитичких врхова у данашњим империјалистичким земљама, а нарочито у САД.

Најзад, и ова књига сведочи о ненаучном антимарксистичком третирању социјалистичке државе уопште од стране совјетске науке по

којој се та држава јавља, како је то рекао друг Кардељ у говору на свечаном заседању Словеначке академије наука у Љубљани, као, неки фетиш. Ни ова књига није пружила ништа више од „фетишизирања државе која се са својим руководелим апаратом појављује као непогрешиви тумач апсолутне истине“ и мишљења „да се сва проблематика социјалистичког развитака укратко исцрпљује у правним актима совјетске државе“. Отуда Денисов и не говори о демократском централизму, о принципу народног самоуправљања, о методама све ширег увлачења маса у управљање државом, дакле у свему оном што сада истичу наши партиски и државни руководиоци, а што је битно за проблем државе у социјализму.

После горњих примедба нужно је поменути још нешто о књизи гледаној у целини. Свакако да извештај део оног што се с правом може критикувати произлази и одатле што је књига уствари збир предавања а не специјално припремљени уџбеник. Но, то ипак не може да буде оправдање за постојање обилних празнина и недостатака. С друге пак стране, било би недопустиво једностраност ако не би у овом раду професора А. М. Денисова учили и много позитивног. А шта је најпозитивније? То је, на првом месту, сразмерно богатство материјала, исцрпност у разради (иако не увек и свуда) и у основи правилна структура књиге. Тако књига не оставља утисак сувопарног и шаблонских укупљеног излагања својственог за све гране друштвених наука у СССР-у. У Совјетском Савезу захваљујући систему командовања и одређивања такозване „јединствене и једино правилне линије“ коју диктује ЦК СКП(б) гуши се свака стваралачка мисао и размах стваралачке мисли у изучавању проблема друштвеног развитака. Довољно је само погледати на резултате у науци за више од 15 година да се види до каквих је последица тај систем довео совјетску науку о држави и праву. За један тако дуг и уз то врло значајан период по хиљаду пута се преживаје једно те исто, говори се буквално једним те истим речима, тапка се у месту. То је она крајње штећна појава — стагнација науке, која не само да се приказује и у виду тешко приметних симптома, већ просто бode очи својим размерама. Стиче се утисак да је Денисов направио ипак један корак напред којим није баш безначајан у смислу индивидуалне смелости и оригиналности. Али, најжалосније он је довео до краја већину својих концепција опет из опрезности да не би огрешито преосвећене поставке виших ауторитета. Без обзира на све, књига пружа могућност за добро разумевање теорије државе и права или још тачније она даје солидну основу за прилагевање проблемима државе и права с позитивом марксизма-лењинизма иако садржи веома крупне недостатке и методолошке и теоретске приоре.

И поред свега наведеног књига професора А. Денисова претставља рад који не бити од несумњиве користи свим оним који изучавају ову проблематику. У њој је углавном одражен савремени степен у развоју марксистичке теорије државе и права која са те стране има несумњиву предност над „стандардним“ уџбеником Голунског и Строговића који је у многим застарело и превазиђен. Но, са друге стране сувише је претерано означити га као „до данас најуспелији совјетски уџбеник у области правних наука“ (стр. 4 — напомене читаоцу), јер он заиста као уџбеник има крупних недостатака. Само као помоћно средство, само као приручник он може делимично да задовољи наше потребе, а то значи да се не могу сви ставови и формулације аутора да преузимају некритички. То је нарочито потребно указати студентима који приступају систематском проучавању државе и права.

У част избора за Народну скупштину студенти V године узимају дипломске радове

Партиска организација V године Архитектонског факултета у част избора за Народну скупштину организовала је такмичење међу групама своје године. У такмичењу је обухваћен стручни и идеолошко-политички рад. На стручном пољу тежиште је такмичења на узимању дипломског рада и ликвидирању заосталих испита. У току овог такмичења дипломирали је Грета Вајнфелд.

У децембру 1949 године другарица Вајнфелд, кандидат КПЈ прва је узела дипломски рад; предала га осам дана пре рока, са успехом одбранила и заслужено добила оцену 10. Кроз све године студија она је била одличан гач, Већ на II години постала је демонстратор из статике, а на IV и V демонстратор из статике архитектонских конструкција. Од доласка на факултет она је активно учествовала у раду организације НО, на грађњи пруге Брчко—Бановићи и на подизању тврнице у Железнику. Исто тако, редовно је похађала курсеве идеолошке изградње и учествовала у дискусијама.

Примером другарице Грете Вајнфелд пошле су и остали студенти, тако да је у част избора за Народну скупштину узело 34 друга дипломске радове.

Консултативне групе III године технолога

На последњем састанку III групе актива III године Технолошког факултета претресало се питање успеха у јануарском испитном року, као и форме рада, које би требало применити на стручном пољу да би успех у идущем јуанском року био бољи од прошлог.

У јануарском испитном року једва је половина студената испунила обавезу. Остало је још много заосталих испита, нарочито из хидраулике, док је успех из обимнијег предмета, термодинамике, релативно добар. Разлог ового је несистематски, кампањски рад током семестра као и потцењивање овог предмета. Опет се показало, као и истинито, да се један испит, ма како

лак изгледао, не може спремити за десетак дана.

У јуанском року група треба да полаже обиман предмет — електрику. У прошлом семестру су из термодинамике успешно функционисале консултационе групе. Због тога је и за електрику образована група која ће се засада састајати једном недељно. Групом ће руководити најбољи њаци. На консултацијама ће се прорађивати заједнички задаци уз објашњавања, поједине теоретске партије. Један од главних задатака ових група биће контрола учења и знања, како појединаца, тако и групе као целине. Група за хидраулику биће образована тек за месец дана.

IV ГОДИНА ГРАЂЕВИНЕ ПРИПРЕМА СЕ ЗА ЈУНИ

Анализа резултата јануарско-фебруарског испитног рока, коју је извршила организација Народне оmlадине IV године Грађевинског факултета, показала је да је главни услов за бољи успех — правремена израда пројеката и задатака. На састанцима група Народне оmlадине другови су предложили индивидуалне планове за израду пројеката у марту. На тим састанцима одлучено је да се контрола извршења плана спроводи повременим анкетама.

Да би израда задатака била што успешнија организација Народне оmlадине обратила се за помоћ појединим наставницима и професорима, који су пристали да студентима помогну.

На конструктивном отсеку инжењер Радојковић одржава посебна вежбања, која су добро посећена и на којима објашњава заостале задатке из елементарних челичних конструкција.

На саобраћајном отсеку асистенти Латко и Петровић, на захтев студената увели су два часа недељно преко распореда, на којима објашњавају и помажу у изради пројеката железничке станице. Студенти IV године саобраћајног и хидротехничког отсека формирали су заједничку консултативну групу за челичне конструкције. Она броји 15 чланова. Групу помаже у раду доцент Милосављевић испитивањем, решавањем, објашњавањем проблема и задатака из тог предмета.

Пред зградом Техничке велике школе

Успех који треба забележити

Време никога не чека. Оно тече. Као победници иду они који га потиче себи, потпуно га користе за своје циљеве, планове. Они виде свој главни колосек и њиме смело иду напред. Снагу, веру у успех, перспективу, даје им то, што се њихов пут утапа у кретање читаве социјалистичке земље. Ако овог утапања нема, то је само неки привидни перспективни лични колосек. Пре или касније, он ће се неминуемо показати као безизлазан, слеп.

Као тешки терет пада време на оне који се мотају по његовим споредним, слепим колосецима. Изгубили су онај главни, али ето, они ипак нешто раде.

Тако је некако стајала ствар и са данашњом III годином медицине, пре свега са њеним руководством. Били су се изгубили, заборавили зашто су управо дошли на факултет — а време је пролазило.

Топли пролећни дан 1949 године, касно по подне. Руководиоци друге године медицине управо су завршили заседање под својим дрветом. „Другови, сутра у подне састанак на истом месту.“ — Чудни су људи. За најобичније ствари имају различита схватања. Тако се и „подне“ за поједине чланове Комитета кретало од пола дванаест до пола два. Тако је то било скоро сваког дана. Док се скупе прође сат — два, а затим састанак неконкретан, дуг. Можда су у то време у неком амфитеатру почивала предавања за студенте II године, најтеже године медицине. Али зар се код оволиких послова може још и на то мислити. Тешко је за све наћи времена. — После састанка културно-просветни јури да намала још коју плакату, паролу, организациони да доврши своју статистичку табелу. Политички се повлачи негде сам, да за сутрадан припреми састанак актива... Тешко је када човек мора све да ради сам. Али руководиоци су зато у — „Ко ће дати сутра реферат о стручном раду?“ — Руководиоци су увукли главе у рамена, скупили се, ни где их нема. Читава година „стручно“ слабо стоји и већина чланова Комитета вуче заостале испите. Како говорити о посећивању предавања, када сам не завирују у скоро празне амфитеатре. Како реговати на одустајање од испита, када и сами радо користе ову могућност. Како уопште поставити тај стручни рад, како критиковати одатле почети — од себе самих? Али, програмамо некако и овога пута! Све ћемо опет уопште. И критику и учење (у стилу: учите другови), и љубав према земљи и изградњу социјализма. Па ми се ипак много залажемо. Стално се виђамо на факултету... Да ми се понекад замислили ови руководиоци како је све оно, за шта се хватају, у чему виде неки садржај свога рада, оградване — како је све то неодре-

ђено, неухватљиво, како ту нема главног. — Колико се само изгубљених часова крије иза онога: ми се стално виђамо на факултету... Иначе то нису непријатне навике: између састанака, сат-два наклапати са другом. А борба за план, за максимално коришћење времена, то је нешто што се одиграва напољу, о чему треба причати само на састанцима. У тој борби они нису умели да виде себе. Или је можда било лакше када је већ тако кренуло, пусти се низ воду, затворити очи.

У јануару 1949 године понављало ми је 211 студената. После септембра, III година је вукла 50% свих заосталих испита на Медицинском факултету. III година и њено руководство били су тежак проблем за Медицински факултет. Претила је опасност да у јануару понавља око шест стотина студената. Било је крајње време да се крене из мртвих вода у матицу; на главни колосек: што више људи спасти да не изгуби годину. — Тешко се све те стари пропусти. Не може се просто скочити у ново стање. Почело се од руководства. Ново руководство — пре свега, људи који што пре могу бити пример у стручном раду. Такве људе су и изабрали. И ново руководство је наравно имало заосталих испита, али се много тога почело мењати уз непосредну свакодневну помоћ руководства факултета, друга Зинаје. — Без организационог сређивања, правилног распореда задужења, растерећења чланова комитета, нема кретања напред. Не само у стручном раду, већ уопште. Када чланови комитета немају времена да уче, из тога се може извучи много сигурних закључака: они су свуда, остали чланова Народне оmlадине ни где нема. Политички рад је слаб, праве критике нема. Не уче не само чланови комитета, већ ни чланови Народне оmlадине.

После септембра, чланови Комитета II године нашли су времена да уче. То је доказ да се нашло посла и за остале чланове Народне оmlадине. читава организација се оријентисала на учење. Руководство је смело говорило на састанцима о стручном раду, јер се и само, како каже секретар Аца „утопило“ у учење. Оно је могло повести своје чланове напред у главној ствари, јер се и само напредло да у тој ствари успе. Било је све мање благоволних разговора од „сат-два“, сталног виђања“ на факултету. Али више није било натежања ко ће дати реферат о стручном раду. Атмосфера на састанцима више није била тешка. Кренули су сви из мртвих вода и заједно се борили за знање — за главну ствар. И о томе су говорили на својим састанцима у групама Народне оmlадине: колико је ко прешао страна, како је прешао, зашто тако мало, слабо,

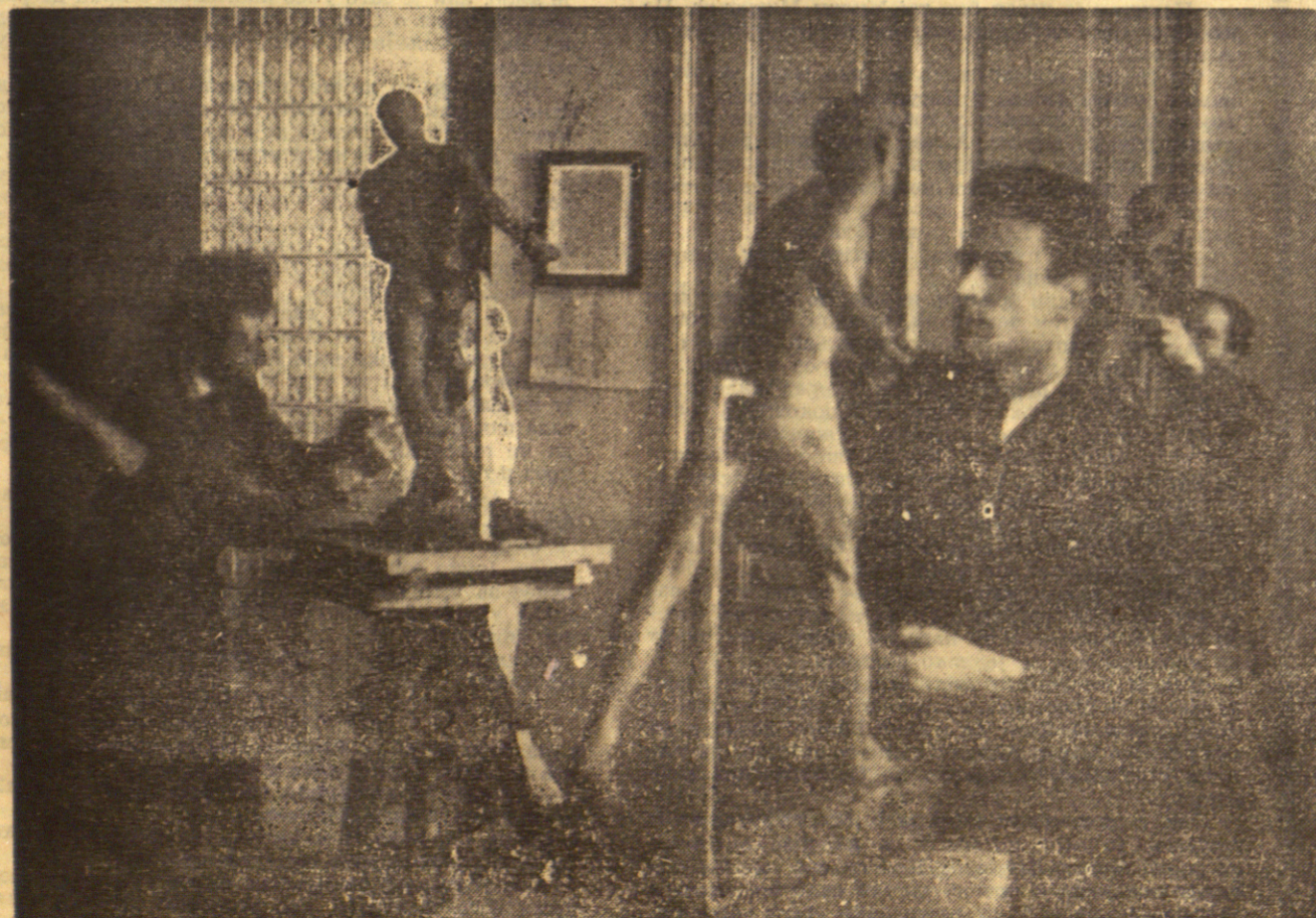
може ли брже, у чему треба помоћи... можда материјално. — Курс из физиологије посећен 100%, институту пружају велику помоћ. Ситуација врло тешка. Заостали испити анатомија, физиологија, хистологија. Спаста половину људи да не понавља било би велики успех. Воли се тешка борба. А чланови комитета су сад права авангарда. Друг Зинаја их често зове к себи, упућује их како да уче, да организују време. Секретар Аца Воштингаров има два најтежа испита. Мало могућности да прође. „Ацо, колико си прешао?“ — Свакодневно питање друга Зинаје. И сваки пут га наново боцне, потсети на значај борбе... Око подне, друг Аца као муња пројури комитетом. Брзо свршава ствари, бежи кући да учи. — Далеко сте леги разовори и „стална виђања“ на факултету; а усамљено „њихово“ дрво плаче за старим друштво...

— Друг Аца је у јануару ипак прогутао. И готово сви чланови комитета. Изненадили су комитет школе својим седмицама и осмицама. Он је имао лошију прогнозу. Био је реалан, — али „реалан“ шири своје границе. Све сависи од тога какви су људи. „Реално“ је проширило своје границе не само на пример чланови комитета, већ и читаве организације. Годину није изгубило више од половине угрожених; постигнут је досада најбољи квалитет. А шта да се каже о судбини „нереалног код ових који су положили по три заостала испита: Властимир Неђић, Бранка Ристић... Мишо Радотић је задивно квалитетом. На анатомији и физиологији добио је не обичне, већ квалитетне десетке.

Узалуд је руководство друге године очекивало да им дође друг Аца и још неколико чланова комитета III године, када понављају. Комитет је пребродило готово нештепен најтежу битку коју је досада водио. Битку за своју главну ствар, за знање. И тек кроз збу читава организација се дигла, сви сектори, свака ствар, добили су своје право место и садржај. Када се испусти главно, све је друго беспредметно, привидно, а свако руковођење је само заблуда. — Никада више овај комитет, ова организација неће из својих руку испустити учење. После јануара, нема ни једног члана комитета који се одмах није прихватио бактеологије. Амфитеатар је пун. Држати састанак за време предавања — на то не би данас пристао ни један члан комитета.

Ова организација још увек не спада међу оне боље. Али она је учинила тако значајан корак напред, да га је требало забележити.

Из атељеа Академије ликовних уметника

Студенти вајарског отсека, у колони професора Долнара, користе сваки момент за пажљиво изучавање многобројних догађаја из живота

На свим факултетима Београдског универзитета се осећа живо претфестивалско расположење. Припреме се на већини факултета успешно завршавају. Културно-уметничка друштва, усавршавају предвиђене тачке, како би остварили дате обавезе. Свечано отварање Фестивала Београдског универзитета биће 9. априла. На Фестивалском такмичењу, које ће се одржати од 10 до 20 априла суделоваће девет културно-уметничких друштава са разним секцијама, као: хорска, драмска, фолклорна, ликовна, рецитаторска и групе солиста и вокалиста. Та културно-уметничка друштва ће се међусобно такмичити, док ће као посебне секције наступити Академија ликовних уметности, Академија за позоришну уметност, отсек балета Академије за позоришну уметност, Академија примењених уметности и Музичка академија. Такође ће наступити и Културно-уметничко друштво „Бранко Крсмановић“.

Клуб младих писаца је расписо конкурс, како би се најбољи радови на Фестивалу читали.

ФОЛКЛОР ТВШ БОРИ СЕ ЗА ПРВО МЕСТО НА ФЕСТИВАЛУ

НА ЗИДОВИМА просторије Културно-уметничког друштва „Слободан Принцип-Село“ окачене су три урамљене дипломе — све три са Мајског Фестивала. Међу њима је и диплома за фолклор. „Трећу награду добио је фолклор ТВШ код кога се осећала прилична несигурност у извођењу свих игара“ — писало је у извештају Фестивалског одбора.

Победници у укупном пласману на Мајском фестивалу нису се могли помирити са тим местом за фолклор. Преко лета, на заједничком летовању Друштва, стално је вежбала омања фолклорна група. Када је почела нова школска година група се повећала на 68 студената и одмах се почеле пробае. Добро су се сећали оног „код кога се осећала извесна несигурност у извођењу“ и радили су. Решили су да спремају четири сплета: буневачки, македонски, ерски и хрватски. А да би квалификовали и да би боље отклонили су квалитетно слабије игрице.

После два-три месеца рада и вежбања морали су отклонити неке недостатке. Прилично велики ансамбл доводио је често на проблема до непотребних гужви. Због тога су решили да га поделе на две групе. Свака група је узела два сплета. Тако су исти играчи, уместо четири сплетали два сплета. Постављање сплетова реметило је често мењање стручних руководилаца. У току године променена су четири руководиоца. Сваки је у кола уносио нешто ново, нову фигуру, нови корак и тако се сигурно постављала кола реметило. Најзад су и то окончали. Кореографију су узела два студента ТВШ.

Тешко је описати како данас изгледају пробае фолклора. Соба где се проба је као и мутно слушалонице по факултетима. То су кореографи, хармоникаш и играчи, као и у осталим друштвима. А, ипак, има нечег што даје нарочите утиске, изазива осећања колективности и стремљења.

То необично је пре свега у људима, у колективу који ту, у тој секцији ради и спрема, таква осећања изазива другарица која је, након бодовне, дошла на пробу. И када јој нису дозволили да игра она нестрпљиво обилази око кола, загледа покрете, пажљиво слуша сваку реч кореографа на каже:

— Све ми се чини да ће се нешто нарочито догодити ако не дођем на пробу, да ће се нешто особито пробати што не смем да пропустим.

На другом месту, опет, чујете друга, који, верујући у снагу свог колектива, говори:

— Ма изгледа ми да нас лажу када кажу да су шумари најбољи.

Па се онда окреће групи другова, разговара са њима, преприча се и закључује:

— Морам отићи једном код шумара на пробу — да их уходим. Тада ћу тачно знати да ли су бољи од нас и ко ће бити први на Априлском фестивалу.

Преко рада секција, кроз спремање за Фестивал и сам Фестивал им је постао нешто блиско, нераскидиво од њих. У шали говоре да су почели фестивалски мислити. Иду у лице и тек виде неку лепу ношњу и одмах помисле: „Ово би било добро за наш фолклор“. Ако чују негде народни оркестар опет им пада на памет: „Он би могао добро да нас прати на Фестивалу“.

Једне вечери, на проби, неколико студената су стајали по страни и причали о фолклору. Преко 30 другова и другарица су вежбали. У средњи кола стајао је кореограф, по страни хармоникаш. Играчи су изводили неко македонско коло. Спајали су се у целину, па се раздвајали по двоје, изводили и дотеривали фигуре.

У друштву, које је стајало по страни, одвијао се разговор. Руководилац секције прича о замислима постави кола и још недовршене реализацији. А осећања му се прилично узнемиреност у гласу, несрећност и поглед је често падао на врата.

Остали су се сетили да очекује председника Друштва са састанка председника културно-уметничких друштава. Он ће понети вести и знаће како стоји њихов фолклор, ко је бољи од њих.

Око 10 сати председник се појавио. Руководилац секције му журно приђе. Није се чуло питање ни одговор, но само кратко:

— Агроними!

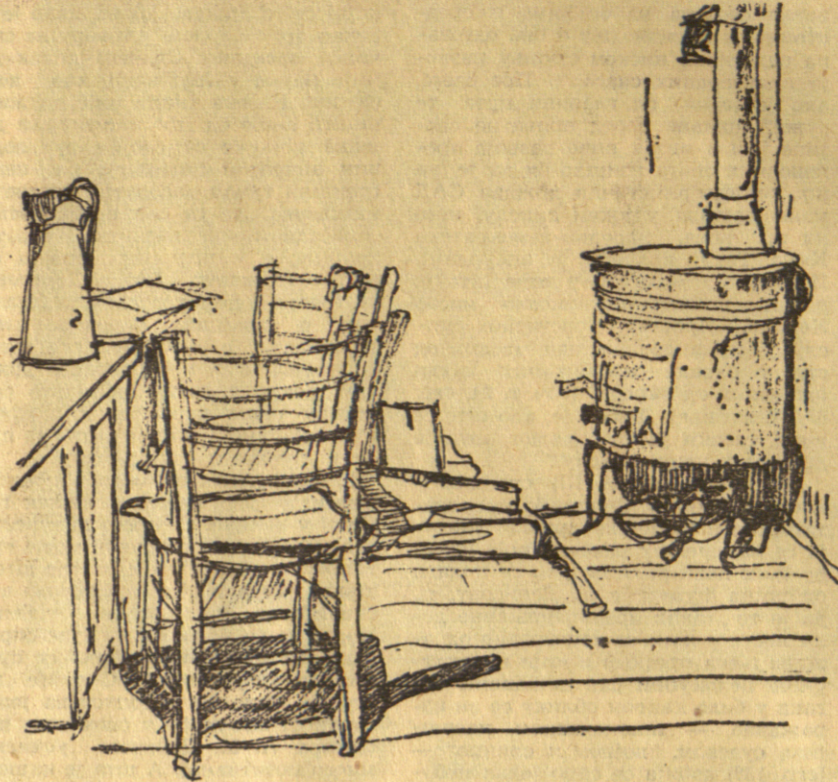
И онда:

— Шта сада да радимо?

— Објави да ће после пробае бити кратка конференција. Разговараћемо и договорити се.

Договор после пробае је стварно био кратак. Фолклорна секција Пољопривредног и Шумарског факултета је засада боља од њих. Они хоће да их претстављају. Могућности постоје: имају довољан број сплетова, постављање се довршава, дисциплина колектива је добра. Дискусије су биле кратке и водиле само једном: шта још урадити да би на Фестивалу фолклор освојио прво место.

И док се тако дискутује из руке у руку пошла је једна слика — фолклор ТВШ на проби. Гледали су слику и претстављали бину, ношњу, кулисе и још једну нову диплому на зиду — диплому освојену за најбољи фолклор на Априлском фестивалу.

Зоран Петровић: Пртеж (Тут)

Рад музичке секције КУД „Бранко Крсмановић“

Оркестар је припремио симфонију од Ј. В. Миле

У летњем семестру музичка секција је наставила са интензивним радом који је започет ове школске године. Као најважнији задатак, који се пред секцију поставио, био је организационо учвршћење и попуњавање новим члановима. Ради што успешније решавања ових и других је мање важних питања извршена је реорганизација управе у коју су изабрали још два члана. Данас у оквиру секције постоји симфонички оркестар, који броји 60 чланова и секција солиста. Чланови оркестра су скоро сви студенти са разних факултета, осим неколицине који су морали бити узети у оркестар, јер се нису могли наћи студенти који свирају извесне инструменте (у главном дувачке). Оркестар је узео у свој план да спреми три дела, од којих је једно скоро потпуно обрађено — симфонија у Д-дур од старог чешког мајстора Јана Вацлава

Миче. Остала два дела су концертно гресо од Кореша и концерт за виолину и оркестар од Вивалдија. Оркестром дирижује са пуно љубави друг Петар Николић, члан Радио оркестра.

Поред оркестра и солисти су појачали свој рад, нарочито учесници Априлског фестивала. И ова потсекција је, такође, проширена са неколико нових чланова. Осим припремања фестивалског програма, солисти су припремили више краћих комада које изводе као гости на приредбама разних факултета. На тај начин они решавају један од врло важних задатака Друштва — ширење музичке културе и популарисање уметничке музике међу студентима. У оквиру потсекције солиста налазе се и интензивно раде два гудачка квартета.

Поред рада на уметничком пољу у секцији се све више развија и друштвени живот, нарочито организовање колективних посета концертима и биоскопа.

У циљу што живљег рада и испривљања грешака и пропуса потребно је да такмичење постане сталан метод рада и у овој секцији, као и у целом Друштву. Ово стоји као најважнији задатак пред агитпропом секције. Путем такмичења ће многи појединци стећи више интереса за рад, као и поједине деонице или читаву секцију. Такмичење ће одиграти значајну улогу у даљем раду.

В. К.

У недељу, 2 априла 1950 и у петак, 7 априла 1950 приређује музичка секција своје претфестивалске концерте. На првом, који ће се одржати у сали Дома културе у Лазаревљевој улици, наступиће солисти, а на другом, у сали Ризнице, наступиће оркестар и гудачки квартет.

В. К.

Пет секција Друштва „ВЛАДИМИР ПЕРИЋ-ВАЛТЕР“ наступиће на фестивалу

Упркос свих објективних потешкоћа, Културно-уметничко друштво „Владимир Перић-Валтер“ припрема за Фестивал прилично богат програм. На радним састанцима секција и друштва донесена је одлука да се сви неактивни чланови укључе како би се друштво оспособило за озбиљан рад. На Фестивалу ће наступити пет секција и то: хор, секција за народне игре, драмска, музичка секција и најмлађа — ликовна секција. Хор од 95 чланова има на репертоару песме Мокрањчевића, Горчанинова, Рајчића и македонску народну песму „Марица“ у слободној обради диригента хора Дарка Обрадовића. Најбоља секција друштва је секција за народне игре. Она припрема србијанска, војвођанска и македонска кола. Кореографи су студенти Економског факултета који су се за тај рад оспособили на стручним курсевима. Драмска секција обрађује дело немачког писца Брета Брехт „Пупке госпође Карар“.

Слабу тачку друштва чине рецитатори и солисти. Ликовна секција ће изложити 21 рад.

Један од најважнијих задатака у прве друштва, а и Комитета Народне оmlадине је да се одужи комитет у раду и преко лета, како би досадашњи рад омогућио следеће године још боље резултате.

В. К.

Фолклорна секција КУД-а „КРСТО БАЈИЋ“ позвала је на такмичење остале секције

Један од најбољих чланова фолклорна друштва „Крсто Бајић“ је у име секције позвао на факултетској конференцији све остале секције друштва на такмичење. Секције се спремају за Фестивал. Налазе се непрестано сви на окупу: свака је секција заокупљена својим радом. Док хорска секција врши пробу, фолклорна секција под руководством кореографа, који мотри живу игру, увежбава кола.

Кад се погледа састав секције фолклора Филозофског факултета види се да су то углавном чланови активна књижевности I и II године. Од 11 парова девет је из тог актива. Да ли ово показује да на активна романиста, германске, филозофске и групе историје уметности нема људи за фолклор? Ово јасно доказује крајњу алкавост руководства ових актива. Треба заинтересовати људе који имају смисла за наше народне игре ако желимо да нам фолклорна секција буде и по масовности једна од најбољих унутар друштва.

Б. Т.

Дискусија младих писаца

У уторак, 28. III. 1950 г. у Клубу младих писаца Београдског универзитета, Базилска 4/IV одржане се дискусија о радовима Владе Вуковића, Јелице Вузелки и Златибора Поповића. Почетак у 20 часова.

УПРАВА КЛУБА МЛАДИХ ПИСАЦА

Припрема се изложба радова ликовних секција

Момчило Крковић: Дечак (Оловка)

У оквиру Фестивала биће отворена изложба на којој ће чланови ликовних секција појединих културно-уметничких друштава изложити своје најбоље радове. Ликовне секције су најмање у нашим друштвима. Њима до ове године није било посвећено довољно пажње. То је најјасније доказано тиме што на прошлогодишњем Мајском фестивалу та форма уметничког стварала није постојала, иако је постојао извесан број надарених студената. Студенти Академије ликовних уметности су много помогли у стварању ликовних секција. Најмасовнија секција је у Културно-уметничком друштву „Слободан Принцип-Село“, што је доказ да је Комитет Народне оmlадине Техничке велике школе пружао највећу помоћ члановима у раду.

9 априла биће отворена изложба у сали Природно-математичког факултета. Најбоље радове ће изложити 22 члана разних секција друштава и 28 другова — студената Академије за примењену уметност.

Немирни људи

(ПРИПОВЕТКА НАГРАЂЕНА ПРВОМ НАГРАДОМ НА КОНКУРСУ „НАРОДНОГ СТУДЕНТА“)

Немиран је човек био тај Милун Митровић. По некад се само наобљачи, постане тумрно-озбиљан... А иначе...

Он је сам причао како је, као млад чобанин, нашао једном чобане у Катунима — младјаци и девојку који су спавали у трави једно поред другог додирујући се леђима. А њему ђаво није дао мира. Извуче он иглу опанчару коју је стално носио са собом, па зашпије опутом чобанинове сукневе кашшире за сукњу заспаеле девојке. Затим се поизмакао и опалио из пушке подвикнувши:

— Аха, аа... пуште оста! Недајте, људи, одвуче овна, мрчина једна.

Јадни чобани трљали из сна, па како су били једно при другом зашвицани, падоше и склупчаше се у гуку. Пошто се некако отпегљао, чобанин је говнио Милуна добрих пола сата кроз планину.

Други пут се Милун прилимао поред живе ограде до ливаде Жарка Почуча. На покосеној трави крај мрглина спавао је Марко отворених уста — крај мува му се накупио око бијелих брка. Милун се наднио над њим, па из свега глас залеклао да се чуло чак у Растовац. Скочи Марко бунуван, дрхти од старости, чуди се шта је.

— Мислио сам — вели Милун озбиљно — да те је кап убила. Ено оне врране бреху пале на тебе... Помислиле, ваљда, да си костур — толико си се сасушио од црквице стрепећи да ти аргати не украду што са имања: ... не ваља ти посао, дједо, богат си као манастир, а једнако пицираш...

Када је за то чуо отац Милунов, стари Крца, ћутке га је пререпио два пут по бубрезима држало од мотике. Тиме је уједино Милун добио и за онај савет Марку Почучу који га је учио да напуни уво коњским мувама да би излјечило глупову.

Оно, суцкало се по селу да је Милун једне ноћи привезао јагнећу тигерицу за конопца од звона на цркви изнад Растовца. Кад су око поноћи пси напушили месо и почели трзати скачући, настало је такво звоњење да су растовчани, жене нарочито, цијелу ноћ пробдјели крстећи се и нагађајући који се то свецат на њих разрдио. Међутим, Милун је одлучно одбијао да се њему то припише.

Иначе, пошто се вратио из Америке постао је он један од најомиљенијих младјаци у Растовцу, чак и у Љутом Крцу, а у Кобилем Долу поготову. Причао је мало, али је зато умео као какав старац да развезе уз гусле о Старом Вујадину, Јанковићу Стојану, Вају Пивљанину, о чеву равном — тигиједу јуначком.

Бистро је то дијете, говорили су сељаци — да стиснеш шаку — погодиће што држиш! Него је немирно... С друштвом је које му не приличи... По којим Крца је био најпоштенији сиромаш у селу...

А ево како се Милун окупио са Јанком Почучом. Вило је то негдје годину дана пошто се вратио из Америке. Као обично, једног пазарног дана сједио је он у кафани градској са Јанком, Крстом Јабучићем и Душаном Боричићем, Подгрђијан рачијом Почуч је причао.

... А ја сам, људи, гледао у Калифорнији — нећете ми вјеровати — гледао сам Крцолико колико приједи Дурмитор, ако није била и виша... те дођоше ницилијери, који су ту да градиле пругу, да разбију ђавола... Али ошеш крцолу ни шенути с мјестал! тада они насложише динамита и пробише тунел — да не претерам — од једно тридесет километара кроз њу...

— Ама, може ли бити Јанко, по богу си нам брат?! — зину од чуда Крсто.

— А — да: Што си ти мислио? — С поуздањем упита Јанко савијајући цигару. — Имају људи направе за што год ошеш. Да ми је оне њихове машине узороа бих цијелу Вјелопављичку равницу за два дана... бих сву...

Милун се смијешка, сузе танки брк; испи чокањ па рече:

— Ја сам тих дана био у Чикагу. Одох с неким фабрику... кад тамо — хиљаду ковача кује кога... како да вам претставим?... Ама сва би Црна Гора у њега стала...

— Зашто ће им толико, Мићо, ако за бога знаш?! — пришта Душан Боричић.

— Зашто?!.. лако је то знати... да сваре ону крцолу што је Јанко кроз њу тунел пробијао...

Сви ућушаше у недоумице. Крсто Јабучић не издржа него се искези, као расјечени зрњак шпика, показујући разломљени плот жутих зуба. Јанко Почуч увријешен до дна душе, насрну преко стола на Милуна.

УМЕТНОСТ

ЦИРОТИЦА ИЗ ЛОВУДА

У чему је смислена филмова ове врсте

КРИТИКА НАГРАЂЕНА ПРВОМ НАГРАДОМ НА КОНКУРСУ „НАРОДНОГ СТУДЕНТА“

Ок су уметност и филм у социјалистичком друштву борбено оруђе за мењање стварности, дотле у капиталистичком друштву, фалсификовани стварности, службе за заташкавање друштвених противречности и туђењу оштрице класне борбе. Због тога ретко — и то можемо сматрати као изузетак — треба очекивати напредне филмове са Запада. Јер док је у књижевности и осталим уметностима аутор релативно више самосталан од утицаја владајуће класе, за стварање филма нужан је капитал, те можемо рећи да он и ствара филмску уметност. Према томе, буржоаска филмска уметност, или, боље речено, индустрија, не даје нам праву уметност, али нам може послужити као докUMENT о идеолошкој борби буржоазије против напредних снага.

У серији буржоаских филмова са Запада, „Сиротица из Ловуда“ заузима посебно место својим реакционарним класним тенденцијама, које су изражене у врло вештој уметничкој форми. То више није дивљачко запад, нису гангстери, то није варијете, није Тарзанова дунгла, итд. већ одломци из живота који врло сугестивно делују, а исконструисани су у целини као дубоко смислена химна трпљењу и праштању и позив народним масама на овакву врсту симболике и урастања у буржоазију, какву нам овај филм препоручује.

Већ својим првим акордима, пре него што се и појави слика на платну, музика нас уводи у сферу мистике где господари бог и судбина, који су створили вечни и неизмениви поредак у васнони и свету. Музички су ефекти у том смислу савршено успели и у потпуности дочаравају ту измишљену атмосферу. Она је сва тешка, тамна, нејасна — носи у себи тонове и боје неких надземских сфера. Кроз њу се нешто назире, но не разазнаје јасно, пузи се по мраку, ослањајући се више на случај и срећу него на своја овоzemалска чула и разум. Светлостни ефекти су у савршеном складу како са музиком, тако и са осталим компонентама филма. Преовлађују црни тонови, а светлост се тек одаје-оде са мукот пробјаја. Она не значи из човека, већ допире из неких далеких региона. Музика и тамни мазеви осветлења направили су од човека човечуља, који пипа по том мраку, претрашен црном стазом свога живота која води у неизвесност. Ту човек види — или боље рећи, назире — само себе и ништа више. Наћи некако свој пут у томе мраку и допунити на неки начин до мирног и срећног уточишта — то је циљ свих ових људи који се крећу пред нашим очима на платну.

Режија је мајсторски остварила све своје задатке. Она је волнеубедљиво дала њихове односе и сукобе, исконструисала атмосферу и хепиенд. Ове елементе и нијансе са којима је располагала, до максимума је искористила и успела да произведе илузију, да да фалсификат и код многих протурни своју класну пропаганду.

— А то ти на мој рачун, а? Значи — лажем! Једва су их раздвојили; замало није крв легла због увреде. Милун је из Америке доноси мржњу према богатима, а међу селацима Јанко Почуч био је први на листи. Наследио је велико имање од покојног Марка, над којим је некада, као момче, Милун ледекао од спрдње. — Јанково имање се увећало и куповином двадесет рала ливаде испод Растовца; новац му је послао син, школски надзорник, који се налазио на служби негде у Војводини.

Иначе, Милун не би тако нешто урадио са старим човекком, који му је могао и отац бити, ако се на године гледа. Пријетио је Јанку свачим на свијету читаву годину дана последије тога, док их суседи нису утржили и на силу везали кумством. Јанко је криво пружања и јединог сина Милуновог, осомњаваног Станка, који је и у том свечаном моменту показао да његовим жилама тече немирна Милунова крв. Он је докпао ручицом прамен свештеникове браде и повукао да су имали мук док је пустио. Упркос свечаности момента може се заводећице очи од суза. — „Бавоље штење“ — опсовао је свештеник враћајући се накресан и љут на Милуна, зато што му је, на његово питање зашто га не видиш никад — ни недељом, ни празником — у храму бојжм, одговорио у шали да, он кад га је везао за ову његову Зорку, која — ја ти Јемац, — није предадемо од чисте напаста, да од тада не може видети ни Јака црквеног, а камоли које друго свето лице.

— Јетос сам се имао удавити у Зети... Видим — иде к мени некакав калувер. „Дај — мислим — да прегазим, да се не сретамо“, — причао је Милун сјајенице се, весто — Јер није шала добити сина. — Кад онамо — протјеран старифроф Јоаким Пречисти... Пребистри — како ли се зове — иде из Острога... Суминули смо се, — нека га ђаво носи... Пред сакупљеним селацима, који су глодали кости опколијених трпезу, свештеник прими то као шалу, а у души као исмијаване, увреду, чак и богохуљење.

Видо како му драго, кад се Милун Митровић вратио из Америке 1923 године било је то момче неразличито, омалено, мршавао лица — сасвим различито од садашњег Милуна, осредњег, здепастог човека, тамно-бакрене главе преко које је пребацивао неколико праменова прне косе. Лице му се заоблило, са обешеним, густим брчица и увјек стегнутим вјежама, изнад којих се узрала на челу бора слична криљима птице у даљини. У Америци није био ни пуне двије године вратио се сам. Нашао је код куће мајку, жену у годинама, прилично оронуту и слабу. Одмах се оженио, купио крдо о-

Готово су сви несрећни током целог филма и сви теже за срећом кроз цео филм. Лична срећа је једини циљ њиховог живота пред којим падају сви обзир, али је све то дато у једном уском и строго одређеном класном колосеку, врло префињено претстављеном. У магли која обавија њихову будућност назире се негде далеко неколико светлијих пега којима треба тежити кроз строго одређени пут страдања и одрицања, мука и трпљења — Шта је за њих срећа? — Склопнати се из живота, наћи какав кутак где ће се у миру и спокојству првести век.

Филм је химна трпљењу и милосрђу чија синтеза даје срећу, Одицеја малограђанштине са Пенелопом у лицу Пен која не чека, већ тражи и налази свог Одицеја — Едварда. Од његово раног детињства, њу видимо како је друштво најпре гура од себе (избацивање из теткине куће), како она протестује због тога претећи прозору испуњеном ликовима својих непријатеља, али како своју претњу никада не остварује, јер је постала кроз Ловудску школу „савршена трпљењем“, равнодушна према патњама, послушна према судбини, те учинено зло враћа добрим, јер се за казну брине неки други — бог.

Она је сва пројекта индидуализмом и уским егоизмом. Ловудски пансион напушта зато што ту људи живе у условима једног варварског режима, а она не мора даље да остане у њему. Но ипак, она у извесном смислу сматра тај њелудски поредак као нешто нужно, јер пошто се она њега ослободила, то не води рачуна о томе да је тамо остало још људи, и да ће их још много доћи који ће бити мучени као што је и она била. Жиг који је у њу утиснула Ловудска школа: мислити само на себе, а не и на друге. Она се задњи пут сећа свога јадног живота када одбија понуђено место васпитачице и напушта Ловуд без речи протеста на инквизицију која је била поврнута, јер ју је сматрала као нужну припрему за живот. Њен морал, ма како на први поглед изгледао привлачан, дубоко је прорачунат и ограничен искључиво на личне циљеве. Њу видимо касније, како сасеа са Едвардом, служи га у свему, пољни његово малтретирање, и покорношћу и трпљењем успева да разбјежи кору неприступачности на њему, да га начини хуманим и милосрдним, због чега је он води пред олтара. Али када сазнаје да је оженила она одлази од њега, јер се сада ситуација изменила: изгледа за њену удају нестало је.

После разних перипетија она се опет враћа Едварду. Њој је његов живот нејасан. „Не покушавај да разумеш“ — каже јој он када га она пита за мистерију себе у којој је затворена његова жена. „Не покушавај...“ јер нећеш успети. Или кроз живот као коњ са поклопцима на слепоочницама и гледај самој према се куда те судбина води, јер је само тамо твоја срећа.

„Чудан човек“ Едвард је претставник горњих владајућих, који је несрећан у животу, јер је усамљен

Повлачи се у себе, постаје „чудан човек“ и води особеначки живот. Затвара од света своју жену која је полудела због распушног живота и остаје сам. Жене из његове средине не привлаче га; оне му не могу пружити тражену срећу. Он среће Пен и жени се са њом. Едвард само изгледа рђав, а у суштини и по природи је добар човек, али је судбина била немилосрдна према њему. Циљ је стога, у бури живота, склањати се од подводних стена, бежати од људи, јурити бесциљно лустим пољима, а случај је послати извесну Пен у сусрет, јер човек није извор своје среће. За њега други ради, а он једино има да се слепо повинује том врховном мајстору. На тај начин је кроз њега изражена проповед малим људима.

И заиста, први сусрет Едварда и Пена је судбински и судбоносан. Два пута којим су ишла два пахеника, наједном су се састала и наставила да иду заједно. Весни коњаник, бежећи од живота јури кроз пуну и снежну пољану и млада девојка пробјајајући се мукотрпно кроз живот срећу се.

Овај мирни пут од беде, кроз патњу и трпљење нижих, до хуманости и философије виших, и, најзад, до заједничког циља — до заједничке среће, могућ је, јер је она прошла кроз „пансион за сиромашне“ у коме се „убија човек, а васкрсава животина“.

Школа у Ловуду својим системом „васпитања“ имала је за циљ да сиромашну леду створи равнодушност према патњама која ће их чекати у животу; да их системом казни увери да се неваљала и да су сама крива за све батине које примају, те да их тако „припреме“ за живот за чије ће недаће сами сносити одговорност; да су глупа, те да не могу себи ништа да помогну (нпр. када девојчица даје хлеб малом Пен и то плаћа животом), и да све добро долази од богатих (што је Пен врло добро схватила и касније применила); да се труде да буду боља, јер ће им само тиме живот бити бољи, а да се у поредак ствари не мешају, јер то није њихов посао. Уливају су им апсолутну неопходност трпљења и послушности, којом ће се најбоље изнудити милосрђе богатих. Управитељ школе у Ловуду је апостол оваквог васпитања.

У тој средини делају људи као што је лекар, — хумани посредник између нижих и виших. У филму га видимо као личност која је у себи успела да очува човека, али човека са благим протестом, са малом улогом и акцијом, тако да он ничег битног не уноси у ситуацију. Његовим се посредством ништа не одлучује; он само статира, као неки светлији контраст. Он је „глас ва-

ваца, које се из године у годину смањивало топило као снијег у прољеће: постепено и неосјетно. Његовог оца, Јаког Крду Митровића, бјеше притиснуто одрођених утаљ. Милун је потањко причао о очевој смрти и сахрања, јер му се чињело да је срамнота оставити родитеља у туђој земљи несакрањена. А и какав је то народ тамо — рекли би селаци — кад се није дијело село дигло да откопа људе. Тих дана по доласку Милун је био позиван на многа криштења, свадбе, славе, а то је све полако односило малу уштеђевину из Америке. То је приморало Милуна да поново носе црне сукнене чакшире увучене у вуане гете и љети и зими. Истих дана увиријекла се у његовом говору изричењца „ја ти Јемац“ — јер је многица својим потиском Јемчица на мјеницама, а једном, чије име није хтио спомињати платио је један дио суме својим новцем. Због тога је он и говорио у шалу: „У последње време новац би бог. И бог и новац. Он је свауда и на сваком мјесту, ја ти Јемац!“

Одјело које је доносио из Америке чувао је у сандуку; облачио га је у свечаним приликама и приликом одласка у град. Хвала богу, у том погледу није био далеко одмакао од својих сапелменика. Уопште, већина Црногораца куповало је тада одјело два пута у своје животе: једном када се спрема за женибу а други пут — кад се спрема за вјечни одмор. Иначе, домаће сукно могло је дуго да издржи и кишу и мраз. Ипак, руку на срце, Милун није живио — како је сам говорио — ни танко, ни обилато. Земље је имао више него што му је потребно за сахрану; пет рала оранице, три кола ливаде, и дио шуме у планини изнад Кобиљег Дола. У својој ковачници, прије него је изгорела, скивао је по неки динар, ма да је велики дио оправки обављао селацима бесплатно. Зато га је и корисо Јанко Почуч, који је у таде видео лицеп начин за прибирање пара — злу не требале.

— Ама не могу куме Јанко, нека их ђаво носи — говорио му је Милун — знам да им је трпеза сваки дан празна, мене не кошта ништа. Зноја сам и туђима давао. По њиховој — и матора квочка може да замасти корбу — изгледа да ће и њима засати кост у грлу једног дана. Оће, ја ти Јемац... Дошла је вода до пода...

Ето, тако је живио Милун Митровић у својој кући, озиданој од камена при кршу, са којера су увече јатнад скакала — на кров забдајући танке ноге у снопове чајаве сламе. Због тога је Станко добијао љесковим прутом по плећима. С плочица испред куће, над којим се надносила крошња американке лозе, видјело се десно доље село — низ кућа испод голе стране зарасле у густ, пепељаст

паућер у пустињи“, али без неке веће јачине да га ипак неко не би чуо. Живи у одређеном оквиру, мало ширем, додуше, него остале личности, али га не прелази, и у њему дочекује старост, не доживљујући ничег новог, каква уосталом и мора бити историја људи његовог типа.

У овоме су филму прави живот и људи отсушни — као фигуре су ту, али правих људи нема. Он је сакрио стварност, иако је независно од жеље аутора филма, овалаш до тако низ проблема — које је морао дотаћи — али их је истовремено и заобишао, нудећи нам фалсификат, јер шта бива после хепиенд-а у овоме филму? Да ли живот постаје бољи? — За младеце — да, али тиме друштво ништа не добија — оно остаје какво је било и пре тога. Чиме нас и зашто филм покреће и одушевљава? Шта смо научили из њега? Он ништа не решава, него заташкава проблеме, ограбујући се смисљено од њих.

Чињеница је пак да филм врло импресивно делује, да држи у напетости пажњу публике, да се радо гледа итд. Али све то не долази због неке уметничке садржине, јер он пре свега није поставља ништа решава какав друштвени проблем заснован на неизмишљеним противречностима и решавање њихово кроз борбу — дакле, у њему нема развојног историског процеса друштва. То баш и олакшава стварање тих филмова, јер је много једноставније и лакше узети па обрадити изоловано један лични, него решити један друштвени проблем, дати фотографију и, као у овом случају, фотомонтажу стварности, него претставити друштвене типове. Због тога наши домаћи филмови, налазећи се пред стварним уметничким задацима, још не успевају да их у потпуности реше и тиме јаче делују на гледаоца. Дати лик градитеља социјализма или хероја из Народне револуције много је тежи задатак, него сивајти некога са улазе у његовом приватном животу.

Филмови ове врсте изазивају интересовање изиошењим људи и догађаја удаљених идејно и просторно од нас, као што би на улици привукао пажњу неки егзотични костим у чијем бисмо посматрању привремено уживали, али не бисмо пожелели да у замену за њега дамо своје одело.

Сви ти елементи допуњени извршном режијом, техником, музиком, итд., добијају један савршен израз, једну привлачну форму, којој у много случајева полази за руком да сакрије своју бесдржност, користећи је за кријумчарење својих реакционарних идеја. За што се нужно мора удаљавати од стварности, те такав филм постаје реакционерна класна буржоаска утопија без друштвено-васпитног значаја, јер живот неће вештачка измирења која он нуди, већ „иде ка својој хармонији, кроз трње небројених противречности“, које буржоазија узалуд настоји да задржи, проповедањем свога сентименталног и највише хуманизма, којим хоће да измири експлоататора са експлоатисаним, препоручујући једном хуманост и милосрђе, а другом послушност и трпљење, — а до стварног измирења се може доћи једино борбом.

Радница ИЛИЋ

пелен. Испред њих, до ријеке заграђене зидом високих јела и ниских врба, простирале су се зелене ливаде и мрке њиве. На врху стране стајала је мала, пшћушурена црква, а право испод ње, у пелене, расла су три младокораста цера крај једне омејине ко зна кад срушене куће. Кад би засветлуцала роса и пелен се оморидо модрицаком сивом бојом под јутарњим руменилом, над цијелом страном лебдио би неколико тренутака плаваичка, прозрачан вео, за који су жене из села говориле да је то огртач светог архангела Михаила, сеоске славе, који јутро излази из цркве, у то доба чобани су се гађали као топузима, сасушеним коњанима и кукураза на којима су висили грмуени земље и жукла. Касније би иза врбе посматрали сребрне — плаве рибице чија су јата кружила поред обале. С времена на време опомануо би их кратак глас из села да пазе да не похарају туђе жито, јер су се због жита главе разбиле...

Тако су пролазиле године... Станко је већ момак од пуних седамнаест година. Милун је четрдесет превалио, а баба Стана, мајка његова, оронула, скоро обневидјела, била је најмање ногом у гробу. Зорка се још добро држи, а Милојици, ћерки Милуновој, свак би дао двадесет година, иако је тек шеснаесту напунила. Већ је и син Јанка Почуча, Мирко, дошао на имање као пензионисани школски надзорник, удовац са једином, младим високим и болешљивим. На великом имању, у кули из турских времена остало је на крају Растовца коју је заклањао широк и густ воњнак, живјела су њих тројица.

Догађаји су узмугили Растовчане. По селу су гмизале разне вјести, од куће до куће, од бунара до бунара. У граду су се држали зборови. Чули су се повици из других поворки демонстраната.

— Вранићемо границу! — Тражићемо савез са Совјетском Русијом! — Једног дана одвела је жандармериска патрола Вељка Боричића, Мила Јањића и још два младина из Љубот Крша. Милун Митровић бјеше дошао код Боричића да обиде болесну мајку Вељкову. Баш је нешто причао из Америке. Вељко показа на мапи која је висила изнад стола мјесто у којем је Милун био, кад бану патрола на врата. — Вељко Боричић, је се ли то ти? — Ја, и главом и капом... Шта има ново? — Чућеш, — рече средњевјечан жандар, носав у лицу. — Изади младина илегалну штампу и књиге, И све остало што је законом забрањено. — Тражите. Мени такве ствари нијесу до руку долазиле. — Нијесу? — Поче премегачина.

Са изложбе нове француске ликовне уметности

У присуству уметника и осталих културних радника Београда отворена је оних дана у Уметничком музеју на Студентском тргу, изложба нове француске ликовне уметности. Изложено је 44 уљане слике, 13 пастела, 11 вајана и акварела, 47 цртежа и 5 скулптура.

Уметнички музеј, сматрао је за правилно да над својом иначка непотпуном, строго узвишени неповезаном размерном збирком не спроводи идеолошку цензуру. Али све ово што је изложено карактеристично је за нову француску уметност, а то ће рећи за развојак у XIX и XX веку, и за данашње стање уметности у Европи и у свим осталим странама света које улазе у њену културну сферу. Изложба нове француске ликовне уметности ће свакако бити прилог дискусији о правој, хуманој уметности, о социјалистичком реализму. Изложени радови су из колекције нашег Уметничког музеја.

ВЕРИ НА СТРАДИ МИШИЦУ

ПЕСМА НАГРАЂЕНА ДРУГОМ НАГРАДОМ НА КОНКУРСУ „НАРОДНОГ СТУДЕНТА“

По насељу студентском пада вече и замисли ветар подмукло феује, и боле кости, и валтер ма пече, ал' срце крешко, вадовито туче:

Милуно многи дан, многа лета... Другарском руком далека дам не тиче, и ја пред оком види како цвета ово што данас пулољи на' ниче.

Дуваће други ветрови на данас, друшци ће гвездати птице крошњом виси, друшци ће звезда сјај падати на нас, иа нас што савиши друшци ћемо бити.

Чудесно вадар, нови град нарашће, за срећу људи, у слесу Комуна. Шумете младе топазе и хршете и мога срца затрештаће струе.

Па питам себе: где ћу срести ону коју ћу тада вољети и синити? На коме ли ће сегасти балкову, каква ли ће је нежност обавити?

Коју ће књигу држати на краву, које ли мисли распрелати тикот? Шта ли осмехом причати апрлику и једном што јој сву думу завањо'?

Ох, не знам, не знам. Сад знам само ово кољко дигала треба да угладиш; и да то лепо, човечно и ново што око види, ја стварам и градиш.

А што ми валтер руке љуто пече, и што се небо ледебарско ирча, и што је мраз, ветровито вече, и лопна снага, — што мари, шта значи? Бранир ЖИВОИНОВИЋ

— Шта је старој? — Реуматизам и... прехлада... — Да не лежи на летицима? Можда сте нам се надали? А?

— Где год нешто шушка мачка мисли да је миш... — Јесам ли ја потребан? — упита Милун грицајући усну.

— Можете бити присутни грађани. Куда се журите — чудно се тобоже жандар, очевидно мајстор свога заната.

— Од малена нијесам волио да гледам неке послове... објасни Милун, готов да се туче. Жандари то примјетнише.

— Можете ићи, — добаши наредник загледајући књиге на столу. Осмехивао се крајем уста, подругивао.

Милун оде до Почуча, гдје га, онако разјареног и огорченог дочека резервисана неодређеност надзорника и заједљива, старачка злурдност Јанкова.

— ...Нека, нека, — говорио је Јанко дрхтећим гласом, наслађујући се, јер се одавно судио око једне утрине са Душаном Воричићем.

— Не може без приче... Бушкара по селу. Хтио би све да изједнака, комунистар. Мути народ... Јанко сједи на троножац крај оцаклије не примјерујући Милунов сијајући поглед.

— ...Киљани му сметају између имања. Има он прилично једномишљеника, има... Оне да растурило оно што су им још шукундједови с муком скунаторици. Ех, — прекорно ману главом Јанко, — један там, од њихових, прича свакојака чуда по селу. У црвеној — вели — Русији калема шаприку на цимину од кртоле... Па доље кртола — а горе бабулар! Тако још нико није лагао откад се Миранц Плетикосић отселуо у Мелехију. А он је заиста, ка по један мајчин син, знао да замасти... Нека мало омекаша у подруму... Боље ће се савијати за ралицом... неће беспосличити...

— Ама шта ти то причаш Јанко? Лако је теби — три душе — а оволико имање. Можеш се мјерити с ким хоћеш у нахији! Заборавио си како држало изгледа — двадесет година земљу ти други ради. А неко не може више. Стегли су га за грљан, крљан... Једва чека да се промјени, макар прии ђаво завладао!

Е, Мишо, зелен си ти још, видиш... Трчиш као млада риба по брзак за мувама. Како радиш — тако ти се и плаћа... Чувај се! Држи оно што си ухватио. Аха, да — да, него како?! Милун је одувао кући као вјетар. Јанко је још дуго мрљао крај огња пуњајући кратким чибуком. Данило НИКОЛИЋ

Истина о нашој земљи продира до напредне омладине света

На овогодшње радне акције Народне омладине Југославије спрема се већи број демократске омладине многих земаља света

1948 године команданти иностраних омладинских бригада на пружају Шамац—Сарајево писали су у својој резолуцији поводом клеветничких напада и лажи које су се о радним акцијама омладине Југославије шириле на западу:

„Те клевете и лажи, о чијој се бесмислености и безочности уверавамо на свакодневном раду са омладином Југославије, нису само директан и промишљен напад на омладину Југославије, него и највећа увреда части и угледа демократске омладине наших и других земаља... Ми смо уверени, на основу свега онога што смо видели на омладинској пружаји, да ће, као што је велика стварност Нове Југославије, и победа истине о Југославији бити величанствена и коначна.“

Отада су прошле готово три године. Клевете и лажи о Народној омладини Југославије не шире се данас само на империјалистичком Западу. — Пропаганда у СССР-у и земаља народне демократије, по својој бесприличности и вели-

чини неистина које проноси о народима Југославије, нимало не остаје иза империјалистичке пропаганде.

Али совјетским ревизионистима није био довољан пропагандни апарат у њиховој и осталим информбироовским земаљама. Показало се да је за борбу против народа Југославије потребно мобилисати и разне међународне организације, међу њима и СФДО и МСС.

Руководство СФДО, које је својевремено радне акције и размену бригада сматрало као најбољу форму јачања јединства и сарадње напредне омладине света, повело је после Резолуције Информбирова савим супротну политику, настојећи да на сваки начин осујети напредну омладину да се упознаје и приближава са Народном омладином Југославије. Већ у лето 1948 год. Јеси Стори, руководилац одељења за публикацију СФДО, успела је да, служећи се разним лажима и измишлотицама о Југославији, разбие бригаду канађанске омладине која

је већ била пошла на Аутопут и уопште читава делатност Секретаријата СФДО била је усмерена на то да изолује омладину Југославије, да је оклевета пред напредном омладином и да истовремено ликвидира размену радних бригада, као сарадњу која се коси са интересима њихових совјетских наредбоваца.

Међутим, брзо се показало да настојања и жеље совјетских руководилаца и опортунистичка и издајничка политика руководства СФДО не могу наћи на слепо одобравање напредне омладине. Показало се да лажна пропаганда не може обманути читаву омладину и приморати је да без размислања прима све што јој се сервира. И поред свих настојања Информбирова и руководства Федерације на Аутопут је у 1948 год. дошло 1485 иностраних омладинца из 16 земаља, а 1949 г. 446 омладинца из седам земаља. То значи знатно више него што је дошло у све информбироовске земље заједно, где ће у 1950 години размена по свој прилици бити потпуно ликвидирана.

А напредна омладина и ове године, као и раније, изражава жељу да дође у Југославију, да упозна нашу омладину, појача везе сарадње и пријатељства. Демократска омладина — организације и појединци свакодневно траже обавештења о овогодшњим радним акцијама. Канађански студенти пишу Централном комитету НОЈ-а:

„Ви већ знате да је наша жеља да посетимо Вану земљу и овога лета. Ми смо канађански студенти који студирамо у Енглеској. Док смо студирали у Канади радили смо са Националном федерацијом канађанских студената и могуће да ћемо овог лета бити чланови канађанске делегације на Конгресу МСС-а. Узгред речено, били смо страшно разочарани када смо чули за изјаву ове омладине Југославије из МСС. Ако будемо ишли на Конгрес МСС ми ћемо сигурно говорити против ове акције.“

Енглеска студенткиња Бебека Рејнолд пише: „Ја сам студенткиња на Оксфордском универзитету и желеда бих да посетим Југославију за време великог распуста. Можете ли ми дати обавештења о иностраним студентским радним логорима у Југославији?“

Обавештења о радним акцијама и могућности доласка у нашу земљу тражила је и Национална унија студената из Шкотске. Национални савез студената Енглеске, Национални савез студената Швајцарске, студенти „Интернационалног клуба“ из Отаве, затим секција удружења „Слободна Југославија“ из Сераинга. За наше радне акције интересе се и велики број омладине из Шведске. На овогодшње радне акције у Југославију спрема се и група наших исељеника из Јужне Америке и група омладине из Холандије. Претставници италијанских жена за 8 март тражили су информације за могућност доласка групе италијанске омладине.

Такође се предвиђа долазак групе омладине из Француске, Данске, Вестфалије, Корушке и Трста. Поред ових група, које намеравају да дођу на радне акције, предвиђа се да ће у најскорије време у Југославију стићи делегација Националне уније студената Енглеске, делегација (10 чланова) омладине колонијалних земаља, две делегације из Италије, једна делегација швајцарских студената и 25 средњошколца из Америке.

Интересовање напредне омладине за Југославију и њена жеља да дође у нашу земљу најбољи су доказ да истина о нашој земљи продира међу све шире слојеве демократске јавности, а да се информбироовске лажи све више раскривају. А истина о којој ће ови омладинци говорити после повратка у своје земље допринеће и даљем учвршћавању јединства напредне омладине света и борби за равноправне односе међу народима.

После Међууниверзитетског смучарског првенства ФНРЈ

СТУДЕНТИ ЉУБЉАНЕ ПО НОВО ПРВАЦИ

Овогодшње Међууниверзитетско смучарско првенство одржано је од 12 до 16 марта на теренима Попове Шанке. Око 150 студената — такмичара из Загреба, Београда, Љубљане, Скопља и Сарајева такмичило се у врло јакој конкуренцији, бранећи боје својих универзитета. Кроз оштре и равноправне борбе могло се видети да су све екипе дошле на првенство много боље припремљене него прошле године за Прве зимске студентске игре, које су одржане у Словенији.

Првенство је почело 12 марта по врло повољним снежним условима. На свечаном отварању првенства такмичаре поздравно секретар Централног комитета Народне омладине Македоније К. Марковић. Испред Комитета за физиктуру Владе ФНРЈ и Смучарског савеза Југославије говорио је друг П. Константиновић, који је, између осталог, такмичарима препоручио праву спорску другарску борбу.

ВИДАН НАПРЕДАК ЕКИПА

Док је прошле године удебљиво победио Љубљански универзитет са 183 бода испред екипе Загреба која је имала 83, Београда 77, Сарајева са 21 и Скопља са 3 бода, овога пута до последњег дана првенства није се знало ко ће освојити прво место. Ово првенство било је и у толико интересантније што су прописици биле измешане, тако да нису имали право наступа такмичари савезног и првог разреда. И поред тога квалитет екипа је био много бољи него прошле године. Велика конкуренција се осећала у свим дисциплинама: нарочито за мушкарце. Тако су у трци на 12 км, учествовали Х. Маринковић (правак ФНРЈ за млађе сениоре), И. Певец (правак Хрватске за млађе сениоре) Сулејмановић, Т. Великовић (правак Љубљанског универзитета) и алпским дисциплинама сурели су се В. Жуљачић (правак Љубљанског универзитета), Ј. Јагатић (З.) В. Вебер (правак ФНРЈ за млађе сениоре), М. Пенц (правак Београдског универзитета) и остали квалитетни смучари-студенти.

НАЈБОЉИ НА ПРВЕНСТВУ

На овом првенству од другарица највише се издвојила заградничка екипа Скопља Деца Илева, која је први пут ове године научила да смуча. Њој је ово било прво такмичење у јакој конкуренцији. Победила је у трчању на 8 км са временом 38:41 и тиме много допринећа да екипа Скопља освоји пр-

ПОБЕДНИЦИ МЕЂУУНИВЕРЗИТЕТСКОГ СМУЧАРСКОГ ПРВЕНСТВА

ЕКИПИ ПРВАЦИ:
Трчање на 12 км. Љубљана, савезна екипа Скопља, слуге Љубљана, штафета 4 x 8 — Загреб, патрола на 10 км. — Загреб.
Другарице: трчање на 8 км. — Скопље, велесалому Љубљана, штафета 3 x 4 — Загреб.

ПОЈЕДИНАЧНИ ПРВАЦИ:

Другарице: трчање на 12 км. Х. Маринковић (Б) 1:35:05, есалом — Ј. Јагатић (З) 1:23:01, смук — В. Жуљачић (Љ) 2:04:00.
Другарице: трчање на 8 км. — Д. Илева (Ск) 38:41, велесалом — М. Уршић (Б) 1:16:03.

УКУПНИ ПЛАСМАН:

Љубљана — 69,8 бодова; Загреб 68,8; Београд 62,9; Скопље 33,0 и Сарајево 2,0 бодова.

во место у овој тешкој дисциплини. Поред тога, трчала је за женску штафету екипа Скопља, која је такође освојила најбоље време од свих такмичара. Редовним тренингом ова малада так-

ПРВЕНСТВО УНИВЕРЗИТЕТА

Пре две недеље, наступом фудбалера прве лиге, означен је почетак овогодшње спортске сезоне на Универзитету. После фудбалера прве лиге, прошлог четвртка одржано је и прво коло друге лиге, а у среду започели такмичења у ролету.

Прве спортске борбе показале су у великој мери да су задаци овог првенства озбиљно схваћени. Изузетак чине неке екипе из друге фудбалске лиге, које су врло необично пришле такмичењу (Новинарска и дипломатска висока школа, Архитектонски факултет). Када узмемо у обзир да прве две недеље првенства, поред осталих својих задатака, има и главни задатак — одбирање најбољих за наступ наше екипе на трећим летњим студентским играма, онда гимнастичка друштва по факултетима морају да многу више озбиљности припремају екипу о овом такмичењу.

ВИСОКИ РЕЗУЛТАТИ У ПРВОМ КОЛУ П ФУТБАЛСКЕ ЛИГЕ

Одигране су прва утакмице прве лиге првенства П фудбалске лиге. По статистици су следећи резултати: Електротехнички — Технолошки 1:1. Виша педагошка школа — Фармацевтски 4:3. Рударски — Новинарска и дипломатска висока школа 12:0 и Природно-математска школа — Архитектонски 2:1. Стање на табели после ових утакмица је следеће:

Рударски	5	4	0	24:5
Природно-математски	5	3	1	16:9
Фармацевтски	5	3	2	20:11
Електротехнички	5	2	2	15:11
Архитектонски	5	3	2	13:16
Технолошки	5	2	2	11:12
ВШП	5	2	4	8:12
ИВШП	5	0	6	4:21

Целокупна утакмица 1. лиге. Прва утакмица, која је одиграна прошле недеље, завршена је нерешено 1:1.

РУКОМЕТНИ СЕ ТАКМИЧЕ КРОЗ ДВЕ ГРУПЕ

Рукомет се и прошле године играо на Универзитету. Стекао је брзо много пријатности. Физиктурно руководство било је у могућности да организује и прво првенство Универзитета, када је прво место освојила екипа Државног института за физиктуру испред екипа Машинског и Грађевинског факултета.

Ове године за првенство Универзитета у рукомету пријатно су 12 екипа, које су подељене у две групе. Прву групу сачињавају: Машински, Грађевински, Ветеринарски, Природно-математски, Пољопривредни и Шумарски и Правни, а другу: Јошкарски институт за физиктуру, Медицински, Електротехнички, Рударски, Фармацевтски и Архитектонски.

Прва такмичења почину у среду.

ИНДИЈА ПОСЛЕ ПОДЕЛЕ

Једна од најтипичнијих карактеристика опште кризе капиталистичког система после Другог светског рата је — уз јачање блока социјалистичких земаља — криза колонијалног система. Вишековно царство капиталистичке експлоатације, пространо подручје Јужног и Југоисточног Азијског базена, проговорило је револуцијом и оружаном устанјом, најављујући потрајалост капиталистичке колонијалне владавине. Новоековно робље капитализма, управо половина човечанства, овај пут је непоколебљиво проговорило. Особито интересантан случај представља Индија, која је још више зноутрешно новим променама „снага“ унутар самог капиталистичког система, а које не одговарају садашњој подели утицајних сфера, тј. захтеву америчког империјализма за „више места под сунцем“.

Средњом августа 1947 Индија Потконтинент добио је „независност“, тј. статус доминиона. Овим актом Индија је подељена на два доминиона: Хиндустан (Индију) и Пакистан. Међутим, ово никако није био алтруистички гест енглеске буржоазије. Побуна индиским морнара у британској моријарији 1946 године, побуна и штрајк индиским војскама и полицијом, којима су се придружили милиони становника градова и села, антибританске демонстрације, револуционарни испусти милионских маса са захтевима за независност своје земље и укидање реакционарне феудалне владавине папа и махараџа — то је слика унутрашње ситуације која је претходила оваквој одлуци „господара“ из метрополе.

Макијавелитички политички принцип „дивиде ет импери“ још једном је употребљен. Подела Индије на религиозно основи: Пакистан (муслимани) — Поједини делови Пакистана удаљени су по хиљаде километара, између којих је територија индиским државама) и Индију (Хиндуисти) поужала је могућност за сталне сукобе, у којима би Енглеска задржала себи улогу посредника. Погодан момент брзо је наступио. Спор је избио ради стратешки важне покрајине Капшир на северу Индије, када су у кашмирску територију марширале пакистанске трупе. Момент су искористили милиони индуси, који су тада пребегли индуско-пакистанску границу. Муслимани су бегали у западни Пенџаб (у Пакистан), а Хиндуисти из Пакистана у Индију. Индуска војска је потиснула пакистанске трупе из Капшира, али је затегнутост и даље постојала и кашмирско питање појавило се на дневном реду ОУН. Ово питање одуговлачило се до пре неколико дана, када је Савет безбедности успео изгласати једну полоницијну резолуцију по кашмирском питању, којом ни издалека проблем није решен. Енглеска је сачувала позиције у државној администрацији и војсци. Чак и приликом троговаца преговора уз индуског делегата стоји увек Енглеска. Тако су енглески империјалисти искористили „независност“ Индуског Потконтинента.

Али, уз све то, сјај највећег „драгог камена“ Британске круне потамнео је за, до недавно, неограничене господаре из метрополе — за енглеску буржоазију. Давањем Индији статуса доминиона, што је само формална промена са становишта индуских маса, које су се бориле за стварну слободу и независност, говори о стварној унутрашњој слабости Велике Британије и о опадању утицаја енглеске финансијске олигархије у својим прекоморским поседима.

Међутим, револуционарни покрети у земљи су ојачали положај домаће буржоазије, која је у Пандиту Нехруу нашла извоншња својих циљева. Демагошка Нехруова обећања о „слободи и благостању обичног човека“ показала су право лице „независности“. Бомба са сузавцем и „лази“ (бамбусов пепер) — постали су стубови владавине домаће буржоазије. Аграрно питање, које је, уз националну независност, било главна парола револуције, остало је недирићуто. Феудално-велепоседнички систем, с јаким војском и полицијом, заштитнички ојачале домаће буржоазије, основа су данашње власти. Као оваз унутар индуској територији, где је статус доминиона обезбедило мало савремене форме експлоатације индуског народа, стрпне појединце самосталне кнежевине, полнеограничену владају разних фе-

далних господара. Нехруова влада присвојила је себи туторство и над овим подручјима. Тако је индуска војска у јулу 1948 утицала велике селачке побуне у неким провинцијима Мадраса и Хајдарабада, када је око пет милиона селачка протерало земљопоседнице, запосело земљу у 2500 села и успоставило народну демократску власт. Верски момент послужило је Нехруу да, два месеца после интервенције индуске војске у Хајдарабаду и Мадрасу, кнежевину Хајдарабад потчини својој влади. Наиме, низам и управни апарат ове кнежевине су били муслимански, док је велика већина становништва индуска. Низам је коначно признао власт Индије и дао Индијцима положај у неким министарствима и — све је остало по старом.

Но, уз овако замршену ситуацију у земљи, попраћену сталним устанјом и побунама, војним интервенцијама и „туторским“ мисијама, Нехруова влада развила је велику дипломатску делатност. Приближило своје недавне посете Сједињеним Америчким Државама, која је дубоко припремана у водећим круговима САД, Нехру је у својим говорима изјавио да Индији аустоуклоњени идеји, да их се сматра аутоматским савезницима Запада, да „сви преостали остаци империјализма и колонијализма морају да престану“ и сл. А. И, ове изјаве поклапају се са практиком индуске владе само уколико се ради о профитерским интересима домаће буржоазије. И као такве, оне значе изврстан напредак у правцу самосталне индуске спољне политике. Тако видимо издвојени и самостални став индуске делегације на задњем Заседању ОУН по питању економског развоја заосталих земаља, по питању Индијаца у Јужноафричкој унији и неким другим питањима.

Међутим, Нехруу као да не сметају нови грабљивци који посежу за „драгим каменом“ британске круне. Он не уклања опасност од америчког империјализма, који значајно појачава инвестиције приватног капитала у Индији. Нехру би искористио подршку САД на основу „поноћи“ неразвијених земаља. Но, тако не мисле они у Волдстриту, који, на основу „резултата“ у Западној Европи, сада воде велику агитацију за увођење Маршаловог плана у Индији и осталим азијским земаљама. Када је „кинеско буре без дна“ прогутало америчку „помоћ“, када је Чанг Кај Шек, победом Народне револуције у Кини, изгубио и најважније војног, амерички империјализам је у Нехруу открио политички политичку фигуру за улогу антикомунистичког и антидемократског вође у Јужној и Југоисточној Азији. Изгледа да су им по овом питању, вероватно из различитих побуда, али ипак, „идеали“ заједнички. Наиме, и индуска буржоазија је већ неколико пута открила „заједничке интересе“ и истакла паролу о „водећој улози Индије у Азији“.

Уз све то унутрашња ситуација у Индији, као и велике револуционарне промене у суседним земаљама, не обећавају индуској буржоазији „водећу улогу у Азији“. Савет безбедности је пре неколико дана изгласао резолуцију по Капширском питању, којом се предлаже да претставници САД-а, Велике Британије, Норвешке и Кубе у Југославију се уздржала од гласања по овом питању, јер се „питање Капшира не би требало посматрати само, па чак ни у суштини, као спор између суседних држава Индије и Пакистана, већ га треба посматрати у светлости права и интереса народа државе Паму и Капшир“, а уз то „треба узети у обзир важно питање односа између два најважнија верска елемента на субконтиненту...“ Индуски претставник се, због извесних резерви, такође уздржао од гласања. Овом резолуцијом се не пружа довољно гаранције да ово питање буде и у будућности уклоњено. Ово ће бити ликвидирано тек онда када индуски народ заувек отстрани индустране и домаће паразите са својих леђа и успостави народно-демократску власт. Индуске масе су упорне у својој борби. Још више полет дају им резултати револуционарне борбе суседног кинеског народа. „Сети се Чанг Кај Шек!“ — то је омењена око 400.000.000 угњетених маса Индуског Потконтинента Нехруовом режиму и свима онима који својим рамењима неће успети да подрже труле зидине дотадашње колонијалне члупе угњетавања и експлоатације.

„Извињите, колега, што вас узнемиравам, али ја сам нов, па бих замолио да ми препоручите неког доброг писца.“

— Узмите, на пример, Гетеа или Шилера, они су штампани на дебелој, масној и веома укусној хартији.

ГДЕ МАЧКЕ НЕМА...

У семинару за немачки језик и књижевност Филозофског факултета могу се и усред дана да виде мившеви који слободно шетају по семинару.

У част избора за Народну скупштину

Такмичење Црвене звезде и Младости

Следећим примеру Динама и Хајдука, студентска друштва заградничког и београдског универзитета „Младост“ и Црвена Звезда, још пре месец дана заказали су међусобно такмичење у част избора за Народну скупштину, како би и на тај начин допринели уздизању морала и физиктуре међу нашим студентима. У томе циљу, друштва су на својим састанима разрадила план такмичења и оформила стручне комисије, које су припреле такмичења. Такмичење се спроводило по следећим питањима: Организационо јачање и учвршћавање друштва, идеолошко-политичко уздизање чланства, давање добровољних радних часова на изградњу физиктурних објеката, пропратне посете селу и фабрикама и међусобни сустрети екипа у мачевању, одбојки и стоним тенису.

У оквиру такмичења, чланови фудбалског клуба одојали су два предизборна састања на којима су говорили другари: Влада Митровић, уредник „Народних студената“ и Воја Башковић, асистент Економског факултета. Поред тога, око сто чланова Црвене звезде, учествовало је на великом предизборном митингу Београдског универзитета, на коме је говорио члан Политбироа ЦК КПУ друг Милован Ђилас. Сви чланови друштва испунили су узету обавезу и на дан избора 28 марта изашли су у равним лутарским часовима на бијралишту.

У спорским дисциплинама, одржано је више сусрета са разним екипама. Својкометни тим Црвене звезде, учествовао

је у куп-такмичењу Рукометног савеза Србије, које је организовао у част избора за Народну скупштину. Поред тога, одржан је сусрет мушких и женских екипа Црвене звезде и заградничког Динама. Сусрет мушких екипа завршио се победом Динама са 13:4, док су женски тимови и играни нерешено 4:4. У међудруштвеном сусрету у стоним тенису, Младост је победила Црвену звезду са 3:2. Кошарка клуб је учествовао у купу Београд, где се пласирао на треће место, изгубивши само од Железничара. Екипа кошарке је такође учествовала на пропратном турниру у Паранину, где је победила са 43:32. У мачевању, наше друштво је одржало два сусрета. У првом сусрету са докометном, Црвена звезда је изгубила са 2:1 а у другом, екипа Младости са победила са 3:0.

Обе недеље

Ф У Т Б А Л
Игралиште Техничке велике школе
30. Ш. 1950 г. у 8 час. Фармацевтски — Рударски (суди Војкић) — 10 ч. Филозофски — Машински (Ковачевић).
14 ч. Електротехнички — Архитектонски (Завраћ) — 10 ч. ДИФ — Ветеринарски (Буковачкић).
18 ч. Новинарска и дипломатска висока школа — ВШП (Димитријевић).

Игралиште Нови Београд
30. Ш. 1950 г. у 9 ч. Грађевински — Дом војних студената (Миличић) — 11 ч. Економски — Правни

Игралиште „Наша крила“ — Земља
30. Ш. 1950 г. у 10 ч. Аграрски — Медицински (Вингулац)
31. Ш. 1950 г. у 10 ч. Технолошки — Природно-математички (Гутић)

РУКОМЕТ

Игралиште Техничке велике школе
23. Ш. 1950 г. у 8, 30 ч. Машински — Правни
у 9,45 ч. Електротехнички — Рударски
у 11 ч. Медицински — Економски
у 14 ч. ДИФ — Архитектонски
у 15,15 ч. Ветеринарски — Природно-математички — Аграрски
у 16,30 ч. Грађевински — Аграрски.

Народна техника На Машинском факултету формиран аутомобилско-мотоциклистички курс

(Од дописника са факултета)
У циљу да се будући инжењери и практично оспособе, студенти Машинског факултета IV године, у оквиру Клуба технике формирали су аутомобилско-мотоциклистички курс. Ово је шести курс аутомобилског кружка Клуба технике „Стеван Стив — Наумов“ на Техничкој великој школи.

Интересовање за курс је велико. Уписано је 41 студент са IV године, што значи да ће сваки трећи студент до јуна знати возити аутомобил. На курс су уписани и три ученика Средње техничке школе, који се осposобавају за руковођење ауто-курса своје школе. Предавачи за овај курс су студенти III и IV године Машинског факултета.

Возачки парк за практичну вођњу је углавном обезбеден. До јуна месеца сви студенти ће завршити практичну обуку уз помоћ два лутничка аутомобила и једног мотоцикла. Наставници за практичну вођњу обавезали су се да ће све студенте обучити и поред своје редовне наставе, пошто овај није био предвиђен у годишњем плану рада.